Բ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 323 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 29 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1885 (Ն. Տ.) 10 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1885 25 ՐԷՊԻ ԻԻԼ ԱԽԸՐ 1302

40 ՓԱՐԱ.

ԳԱՅՄԱՆԸ

Ցանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 գուրուշ՝ երկու անգամի համար 2 գուրուշ եւ սու�ի ամէն անգամ համար զատ ամբարձրութիւն կրկնայ։

Օրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել

«Առ խմբագրութիւն ԱՐԵՒԵԼՔ օրագրի»

ԹՈՐԳԱԳՐԱՏՈՒՆ. Վալտիթիա, Կոստանդնեան խան։

Իսկ գանձերէն հետեւեալ հասցէին՝

درعلیه‌ده غلطه‌ده خانده تورادونکیان

غزته‌سی اداره‌سنه

Les annonces sont reçues
à l'EASTERN AGENCY,
Karakeuy, Déirmén han

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

40 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒԹԻՒՆ

Տարի	Համար	Տարեկան	գներկան	...200
»	»	Վեցամեայ	»	...100
»	»	Չորսամեայ	»	...80
»	»	Հատուած	»	...1
Գաւառաց	Համար	Տարեկան	»	...240
»	»	Վեցամեայ	»	...120
»	»	Եռամեայ	»	...60
Օտար	երկիրներ	Տարեկան	Յարանք	...56
»	»	Վեցամեայ	»	...28

Գուրս դրկուած լրագրաց համար ծախքը խմբագրութեան վրայ է։

Յանուցմունք կընդունուին
ԱՍՊԵՐԸՆ ԷՋԷՆՍԻ
գործակալութեանն մէջ, Բարաքէօյ, Տէյիրմէն խան

Կ. ՊՈԼԻՍ

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 29 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԽԱՐԴՈՒՄԻ ԱՆԿՈՒՄՆ ԵՒ ՍՈՒԼԹԱՆԻ ԽՆԴԻՐԸ

Սուա Մարգարէն վերջապէս տիրեց Խարդումի, Սուտանի մայրաքաղաքին, և դերի վարեց անգլիացի մեծանուն զօրավարն, որ տարիէ մ'ի վեր ամենայն քաջութեամբ ու ճարտարութեամբ կը պաշտպանէր զայդ կարեւոր դիրք։ Այս ծանր լուր, որ պաշտօնապէս հաստատուած է այժմ, քաղաքակիրթ աշխարհի ուշադրութիւնը նորէն պիտի դարձնէ Սուտանի վրայ։ Անգլիոյ մէջ մնանա՞նք յոյժ տխուր տպաւորութիւն մը յառաջ պիտի բերէ, և ազատական նախարարութեան դիրքը պիտի խախտէ գուցէ։ Նոր զոհողութիւններ, նոր ջանքեր ընելու պիտի մղէ զՄեծն Բրիտանիան, որ այս նորանոր զոհողութեանց ու ջանից փոխարինութիւն պիտի փնտռէ հարկաւ։

Մեր ընթերցողներէ շատեր կը յիշեն անշուշտ թէ, անցեալ տարի յունուարի սկիզբն էր որ Կորտոն զօրավարը գնաց Խարդում։ Կորտոն կը պատրաստուէր, Պէլճիոյ Լէոպոլտ թագաւորին հրամանաւ, Բոնկոյ երթալ պաշտօնով, երբ անգլ. Նախարարութիւնն յանկարծ Լոնտոն կանչելով՝ հրաւիրեց զնա ի գործ դնել այն գաղափարները, զորս անգլիերէն մի քանի թերթերու մէջ նոյն միջոցին Կորտոն արտայայտած էր՝ Խարդումի ազատման համար։ Կորտոն դրած էր թէ, կաբելի էր ազատել զԽարդում և Մէհտիին ձեռքն ինկած եգիպտական պահպան զօրքերն՝ առանց արիւնհեղութեան, Սուա Մարգարէին հետ համաձայնութեան մը գալով։ Պ. Կլատսդոնի նախարարութիւնը Կորտոն զօրավարը զրկեց Խարդում, այսպիսի կարգադրութիւն մ'ընելու Մէհտիին հետ։

Բայց Մէհտին մտիկ չընաւ Կորտոնի առաջարկութեանց, զոր հրաւիրեց Իսլամութիւն ընդունել և իրեն ալակից լինիլ՝ «օտարները վանելու համար Սուտանէն», և անգլիացի հրամանատարին արհամարհական պատասխանին վրայ, բանակ մը զրկեց պաշարել զԽարդում։ Մէհտիին Մուհամմէտ Ահմէտ անուն ճարպիկ մարդ մ'է, նախկին վաճառական և նախկին Մոլլա մը, հոգեւոր և նիւթական գործոց հաւասարապէս հմուտ, որ քայ կը ճանչէ Սուտանցի ժողովրդեան վիճակն ու պէտքերն, զօրաւոր ու տկար կողմերն։ Օգուտ քաղելով մահմէտական ժողովրդոց մէջ տիրող աւանդութենէ մը, որ կը գուշակէր թէ իսլամական թուականի տասն և չորրորդ դարուն սկիզբն (1300ին) Մէհտի մը կամ Մեսիա մը երեւան պիտի ելնէր, Մուհամմէտ Ահմէտ, Սուտանի ներսերը, Քորոսֆանի մէջ, քանի մը ցեղապետներ գլուխը ժողված և եգիպտացի կառավարիչներ ու զօրավարներ անհանգիստ ընել սկսած էր։ Պէտք է գիտնալ թէ, Սուտանի Պէտէվի Արաբ ժողովուրդն, որ եգիպտոսի Ֆէլլահ ժողովրդէն տարբեր ցեղ մ'է, յոյժ դժգոհ էր եգիպտական վարչութեան հարստահարութիւններէն, և մերթ ընդ մերթ տրամադրութիւններ ցուցած էր ապստամբելու և եգիպտական լուծը թօթափելու։ Մէհտին ճիշդ ժամանակը գտած էր գործելու համար։ Արապիի ապստամբութեան և Թէլ-էլ-Քեպիրի պատերազմի պատճառաւ, Եգիպտոսի կառավարութիւնը բոլորովին կազմալուծեալ էր նոյն միջոցին։

Իւր տկարութեան ընդդէմ, Խտիվին կառավարութիւնը ձեռնարկեց նը. ւաճել Սուտանի մէջ ծագած ապստամբութիւնը։ Խաղաղացման այլ և այլ ձեռնարկներ ի դերեւ ելնելէ յետոյ, անգլիացի զօրավար մը, որ Հնդկաստանի մէջ իւր պաշտօնավարութեան միջոցը լրացնելով Անգլիա կը վերադառնար, և թերեւս չէր ուզեր անգործ մնալ, մտաւ Խտիվին ծառայութեան մէջ, և 10-12,000 եգիպտացի զօրաց գլուխն անցած, Մէհտիին վրայ քալեց։ Սուա Մարգարէն թող տուաւ որ Հիքս զօրավարն յառաջանար Քորոսֆանի անապատաց մէջ, և հոն, անջրդի և ժայռուտ տեղ մը պաշարելով եգիպտական բանակը, ջարդեց մեծ մասն և մնացեալը դերի վարեց։ Հիքս զօրավարն սպաննելոց մէջ էր։ Այս արիւնռուչտ յաղթութեան վրայ, Մէհտիին հրոսակներն արշաւեցին Սուտանի ամէն կողմերը, դերի վարեցին կամ պաշարեցին բոլոր այն եգիպտական բանակներ որք երկրին կարեւոր վայրերը կը պաշտպանէին, և Նեղոսի ուղղութեամբ վար իջնելու համախուռն թիւն ցոյց տուին։

Մինչեւ այս կէտ, Անգլիա պարզ հանդիսատես կը մնար Սուտանի դէպքերուն։ Բայց յօրէ անտի յորում Կորտոն մնաց Խարդում, Անգլիա հարկադրեցաւ գործնականապէս միջամըտել Սուտանի խնդրոյն։ Պէյբր փաշա և Կրահամ զօրավարը Սուաքիմի կողմն արիւնալից ճակատամարտներ մղեցին Մէհտիին յանդուգն տեղակալին՝ Օսման Տիկմայի դէմ, որ սակայն կրուոյ դաշտին վրայ կը շրջագայի տակաւին անկուն։

* * *

Սուտանի խնդիրը սաստիկ հոգեր ու վարանումներ կը պատճառէր Պ. Կլատսդոնի նախարարութեան։ Պ. Կլատսդոնի քաղաքականութիւնն էր՝ առանց արիւնհեղութեան ետ բերել Սուտանի մէջ մնացեալ եգիպտական զօրքերն և երկիրը թողուլ իւր բնիկ այսինքն Սուտանցի ժողովրդեան ձեռք։ Բայց Օսման Տիկմայի սպառնալից ընթացքը Կարմիր ծովու կարեւոր նաւահանգստաց դէմ՝ պատերազմական գործողութիւններ հարկաւոր ըրաւ այն կողմէ, և Խարդումի կողմէ Կորտոն զօրավարին խաղաղական պաշտօնն ի դերեւ ելաւ։ Հասարակաց կարծիքը զինուորական միջոցներ կը պահանջէր։ Նախարարութիւնը կը վարանէր։ զի քանի որ միաք չունէր պահել զՍուտան, ի՞նչ հարկ կար արիւն թափել և միլիոններ վատնել դրաւելու համար զայն երկիր։ Հասարակաց կարծիքը բաժանեալ էր Սուտանի պահպանման կամ թողման խնդրոյն վրայ։ Ոմանք կը պահանջէին դրաւել զՍուտան և բարեկարգել. այլը աւելորդ կը համարէին այսպիսի նոր բեռ մը դնել Անգլիոյ վրայ, և զՍուտան թողուլ կողմն էին։ Այս վերջին կարծիքէն էր նաեւ նախարարութիւնը։ Բայց Խարդումի խնդիր մ'ալ կար։ Անոնք իսկ որ զՍուտան թողուլ կը պահանջէին, կը յանձնարարէին պահել զԽարդում, զոր Լորտ Կրանվիլ իրաւամբ կոչած էր «եգիպտոսի բանալին»։ Խարդում Վերին Նեղոսի համար նոյն դիրքն ունի, ինչ որ Գահիրէ՝ Ստորին Նեղոսի համար։ Յոյժ վաճառաշահ, ամուր, բարերեր և բազմամարդ վայր մ'է Խարդում իւր անմիջական շրջակայներով, կառուցեալ Սպիտակ ու Կապոյտ Նեղոսներու միացման կէտին վրայ։

Գարնան և ամրան ամսոց մէջ Կորտոն զօրավար պաշարեալ մնաց, և շատ սաստիկ յարձակումներ ետ մղեց, տարբերնակ գործունէութեամբ ու ճարտարութեամբ գրեթէ անառիկ դիրքի մը վերածելով զԽարդում, սիրտ տալով եգիպտացի զօրաց և՝ հակառակ մատնութեանց ու դաւաստութեանց՝ յաջողապէս դիմադրելով։ Աշնան ալ մէկ մասն այսպէս անցնելէ յետոյ, Պ. Կլատսդոնի Նախարարութիւնն, հանրային կարծեաց մղման չդիմադրելով, բաւական ուշ գործի ձեռնարկեց, և Լորտ Ռոլբրիի բանակը դէպ ի Սուտան ուղեւորեցաւ Նեղոսի երկարապտոյտ ու բազմածախս ճամբով։ Սուաքիմի և Պերպերի աւերի կարճ ճամբան չբռնուեցաւ, որովհետեւ Օսման Տիկմայի հնազանդող ցեղերն այն կողմն էին, և մարդասէրն Պ. Կլատսդոն չէր ուզեր աւելորդ արիւնհեղութիւն։

* * *

Տարւոյս սկիզբը Կորտոն դիւցազն մ'էր արդէն։ Անգլիոյ եգիպտական աշխարհավարութեան թշնամի ազգերն իսկ, որպէս Ֆրանսացիք, կը հիանային տարօրինակ մարդուն վրայ, որ տարի մը ամբողջ մենակ դէմ կը դնէր ամենակատաղի մոլեռանդութեամբ և վարդ. քաղութեամբ մը զինեալ սատանաթիւ բանակի մը։ Կորտոն զօրավարին զինուորական տաղանդին չափ հաղուագիւտ էր միտքի բնաւորութիւնն, որով ամէն բանի մէջ Աստուծոյ մատը կը տեսնէր, և անվրդով կը պաշտպանէր զԽարդում՝ այն հաստատ հաւատքով թէ «Աստուած ի՞նչ է Ընդհանուր Կառավարիչ Սուտանի», և ինք, Կորտոն, պարզ գործակատարն է Աստուծոյ։ Այս հաւատքը վերջին օրերս կ'երեւի թէ ծայրագոյն զբաւորութեան և անհոգութեան մէջ թողած էր զնա։ «Տարիներով կարող եմ պաշտպանել զԽարդում», կը մէկ ամիս առաջ, և ճիշդ ա՛յն միջոցին երբ անգլիական յառաջնթաց զօրախումբ մը կուգար ձեռն կարկառելիրեն, Կորտոն իւր պաշտպանութեան մէկ դիմաւոր միջոցը, չորս շրջեռուեր, շատ մը պարէն բարձած, իւր աղատարարաց կը դրկէր իրեւ օգնութիւն։ Բայց այս ամէն բրիտանական արտակերպն ձգտումներ սահմանուած էին ապետալի վախճան մ'ունենալ։

Խարդումի պաշտպանութեան և անակնկալ անկման պատմութիւնն ամբողջ վէպ մ'է։ Քիչ անդամ պատահած է որ յաղթութիւնը, դէպ ի մի կողմ այս սատիճան հակելէ յետոյ, յանկարծ անցնի հակառակ կողման ձեռքը։ Բախտը, տարի մը ամբողջ ժըպտելէ յետոյ Ալլահինի զաւակներուն, վերջին վայրկենին կը մատնէ զանոնք, և անապատի զաւակներուն կը դարձնէ իւր երեսը։ Կորտոն ապահովապէս կ'անցուցնէ ամենածանր վտանգներն իսկ, և կ'ելնայ ճիշդ այն վայրկենին երբ ամէն ժամանակէ աւելի ապահով կը կարծէր ինքզինք։ Անգլիացիք, մինչ հազարաւոր մրմներով հեռուէ եկին իրենց մեծանուն հայրենակցէն, պանծանօք կը դիտէին որ նա միայնակ դէմ կը դնէր ամբողջ բանակներու։ և զայն դերի ինկած տեսնելու տխրութեամբ կը համակուին, երբ քանի մը մրմներ միայն կը բաժնէին զիրենք Խարդումէ, ա՛յն կէտէն, ուր հանելու համար այնչափ միլիոններ վատնած և հարիւրաւոր թանկագին կեանքեր զոհած էին։ Իւր սո՛ր թեկնածուին հետ տիրուհի Բախտն առաւել անադորոյն խաղ մը խաղացած է երբեք։

* * *

Բայց ի՞նչ կը կարծէք, միթէ պարտութի՞ւն պիտի խոստովանին Անգլիացիք։ Բրիտանական բնաւորութեան ուրբրիտանական պատութեան բոլորովին անտեղեակ պէտք է լինել՝ կարծելու համար թէ Անգլիա պիտի խոնարհի կատարեալ իրողութեանց առջեւ, և ազգային գրոյին վրէժը չլուծած ետ պիտի դառնայ Սուտանէն։ Ճիշդ այս պահուս Անգլիացիք մեծ կարեւորութիւն կուտան Արեւելից մէջ անվթար պահպանման բրիտանական ազդեցութեան, և անշուշտ թող չպիտի ասեն որ Սուա Մարգարէի մէջ յաջողութիւնք վերջին ժամուն արատ բերեն այդ ազդեցութեան։ Մեզ տակաւին չենք գիտեր Լոնտոնի կառավարութեան դրոշումներն, և մարգարէանալու փափաք ալ չունինք։ Ընդհանրապէս կը նայ ըստիպ սակայն թէ, հանրային կարծեաց գոհացում տալու համար, նախարարութիւնն հարկ պիտի տեսնէ խիստ դաս մը տալ Սուտանի ապստամբաց։ Եթէ Կորտոն իրօք գերի է, Մէհտին, նորա կենաց սպառնալով, կրնայ պարտաւորել Անգլիացիները քիչ մը սեղմ ընթացք բռնելու։ զի, որպէս ուրբաթ օրն ալ յիշեցուցինք, զԿորտոն ազատելու հոգն Անգլիացւոց մտքին մէջ այսօր ուրիշ ամէն հոգէ գերի ի վերոյ է։ Բայց Պ. Կլատսդոնի նախարարութիւնն ի՞նչպիսի որոշում ալ տայ, չի կրնար ուրացուիլ թէ ձախող դիրքի մը մէջ է։ — Բանի որ զՍուտան Մէհտիին թողուլ որոշած է, ընդէ՞ր այսչափ արիւնհեղութիւն։ և քանի որ այսչափ արիւնհեղութիւն յանձն կ'առնուի Մէհտիի զօրութեան դէմ մարտնչելու համար, ընդէ՞ր Մէհտիին կը թողուի այս արիւնհեղութեան թատր հանդիսացող երկիրը։ Ցարշալի դարձերն յաջողկերթային ի Սուտան, նախարարութեան այս ձախող դիրքն զգալի չէր լիներ։ բայց երբ ծանր ձախողուածք իրարու կը յաջորդեն, յոյժ կը կասկածինք թէ Պ. Կլատսդոնի նախարարութեան դիրքն անապատ հակահարուած մը պիտի կրէ և առաւել եւս պիտի տկարանայ երկրին առջեւ։

Նորէն ունինք գրել օրուան այս կարեւորագոյն խնդրոյ վրայ, երբ առաջիկայ թղթաբերը տեղեկացնէ մեզ այն ապաւորութիւն զոր Խարդումի և Կորտոնի անկման լուրերն յառաջ բերած են անգլիական ժողովրդեան ու կառավարութեան վրայ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երեկի թղթաբերը Խարդումի անկման մանրամասնութիւնները չբերաւ մեզ։ Առաջին լուրերը զոր Լոնտոնի լրագիրք հրատարակած են այս ազատալի դէպքի վրայ, հետեւեալք են։

Քորդիէ կը հեռագրուի անգլիական լրագրաց թէ Սըր Զարլզ Ուիլսըն, որ Կորտոն զօրավարին զրկած շղթեներով Նեղոսն ի վար ելնել և Խարդում երթալ փորձած էր, այդ քաղաքը Մէհտիի զօրաց կողմէ գերաւեալ գտեր է։ Սըր Զարլզ Ուիլսըն ետ դարձեր է ապստամբաց սաստիկ կրակին տակ, և Մէդամէ հասեր է։ Բայց Լորտ Ուոլզլի տակաւին ո՛չ եւ է լուր չէ ստացած Սըր Զարլզ Ուիլսընէ։ (Մեր երեկի թուով հրատարակեալ նորագոյն լուրեր, զորս նոյն ինքն Սըր Ուոլզլի հեռագրած էր, կը ցուցնէին թէ Սըր Ուիլսըն չէր կրցած Մէդամէ վերադառնալ ողջամբ, իւր շղթեաւոր նահանջման միջոցին ընկղմած գտնուի Նեղոսի մէջ։ Զախողութիւնք յաջողութեանց պէս են։ իրարու կը յաջորդեն։)

Լոնտոնէ կը հեռագրուի վերոյ։ Ն թուով թէ Խարդումի գրաւումը Մէհտիի զօրաց կողմէ՝ հաստատեալ է պաշտօնապէս։ Քաղաքը Մէհտիին ձեռք ինկած է մատնութեան մը պատճառաւ։ Կը կարծուի թէ Կորտոն փաշա զորը բսպատ է։ (Սրինչեւ երեկ առնուած լուրերն եւս կարծեաց միայն կը յայտնէին Կորտոնի գերի ինկալը։ Կարելի է նաեւ որ սպանուած կամ փախած լինի։ բայց Նեղոսի ճամբէն պատ ուրիշ ճամբով փախչելու մէջ ապահովութիւն չի կար, և յայտնի է թէ Կորտոն Նեղոսի ճամբով չէ փախած։)

Յունուար 28ին գերմանական կառավարութիւնն արձակեց 1870ի պատերազմին մէջ գերի վարած Ֆրանսացի վիրջին զինուորներն։ Ասոնք Ափրիկեցի Թուրքեներ էին, որք քանի մը տարի բանտարկութեան դատապարտուած էին իրենց պահապաններն սպանած լինելու պատճառաւ։

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

)(148)(

ՅՈՐԴԻՒՆԷ ՏԻՒ ՊՈՒԱՆՈՊԷ

ՊԱՐՈՆ ԼԸՔՈՒԻ ԾԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

ՊԱՐՈՆ ԼԸՔՈՒԻ ԿԸ ԳՈՐԾԷ

Ժ.

— Ո՛չ, պարոն, Փարիզ դնացին, կարծեմ. երիտասարդն ալ այս իրիկուն պիտի երթայ դանէ զանոնք։ Դուք անոնց կողմէ՞ն կուգաք։

— Ոչ, ոչ... Պիտի երթայ դանէ՞ զանոնք, կ'ըսէք։

— Այս առաւօտ ըսաւ ինձ թէ իւր տէրերն ապսպրեր էին իրեն որ իրիկուան մութը կոխած ժամանակ իրենց հայրենակիցներէն միոյն քով երթայ, որ սա Ջաղացքին մօտի տնակը կը բընակի... Անգլիացի են։

— Երիտասարդն ալ անգլիացի է անշուշտ։

— Խեղճ տղան չդիտեր բնաւ։

Անցեալ տարի Ֆրանսա բերուեր է Պ. Տէրմոթ անուն մարդու մը ձեռամբ... որ սա դղեակին վարձակալն է... և յոյժ տարտամ կերպիւ կը յիշէ իւր առաջին տարիները։ Ժամանակաւ իւր ծնողքը թողեր են զինք, և Անգլիացին, որ զայն իւր քով առեր է, տեղեկութիւն մը չէ կրցած տալ անոր իւր անցելոյն վրայ. վասն զի, դեռ չորս ամիս չկայ, այս տղան ոչ կարդալ դիտէր, ոչ գրել, և ոչ նշանացի խօսիլ։

— Եւ ձեր շնորհիւ, պարո՛ն երէց, հարցուց դողալով հայր Լըքոք, այժմ գիտէ՞ զաղոնք։

— Այո՛, զարմանալի յառաջդիմութիւն կ'ընէ... մանաւանդ որ գաղտնարար ուսանելու հարկադրեալ էր, վասն զի տէրը կը պահանջէր որ ամենարացարձակ տգիտութեան մէջ մնար։ Ամէն մարդ չկրնար խուլ-համերց լեզուն իսօսիլ։ Բայց ես կը խօսիմ. ճաշակով կամ պարտականութեամբ, էրէ քահանային դրութիւնը սովորեցայ, և այժմ Ֆոպուր Սէն-Ժաքի վարժարանին ուսուցիչներուն չափ դիւրութեամբ կրրնամ խօսակցիլ այդ տարաբաղդներուն հետ։

Անգլիացին, ընդ հակառակն, պարտականութիւն ստանձնած կը թուի թողլ չտալու որ իւր պաշտպանեալն իւր խեղճութեան պակասը լցնէ այն սքանչելի արուեստով, զոր մարդասէր մը հնարած է լեզու տալու համար անոնց զորս Աստուած զրկած է խօսքէ։

— Ի՞նչպէս կրցաւ ուրեմն հրման տալ անոր որ իրիկուան Աթ.քինի տունն երթայ։

— Արդարեւ ջաղացքին դէմի տնակը բնակող Անգլիացւոյն անունն Աթ.քին է։ Ի՞նչպէս գիտէք։

— Ուրիշ շատ բաներ ալ գիտեմ։

— Օ՜, յոյժ պարզ է։ Պ. Տէրմոթ վերէն ցոյց տուաւ Պ. Աթ.քինի տունն, և ինը մատը վեր առաւ։ Համրն առանց դժուարութեան գուշակեց որ ժամ ինն հոն երթալ կը հրամայուէր իրեն։

Բայց... ներեցէք ինձ, պարո՛ն, որ ես ալ ձեզ հարցնեմ...։ Ինչո՞ւ համար կը խնդրէք ինձմէ այդ ամէն տեղեկութիւններ։

— Ինչու համա՞ր, դողաց Պ. Լըքոք, անոր համար որ ի մահ դատապարտեալ անձեզ մ'ազատելու հարկ կայ։ Անշուշտ լսած էք, պարո՛ն երէց, Փարիզի Արպալէթ փողոցին մէջ կատարուած սպանութիւնն։

— Ես լրագիր չեմ ստանար, ըսաւ քահանայն, սակայն կը յիշեմ որ նոր կալի ոճրի մը պատմութիւն կարդացի ձեռը։

— Եւ ձեր մտքին չդարկա՞ւ տարօրինակ պարագայ մը... այն է ոճրին մասնակցութիւն ունեցող համր մը, որ բռնուելէն քանի մ'օր յետոյ աներևոյթ եղած էր։

— Թողութիւն ըրէք... ես ալ ամեն մարդոց պէս զարմացայ այդ միջադէպի վրայ. և կը խոստովանիմ իսկ թէ մտացս մէջ տարակոյսներ ծագեցան ամբաստանեալ տարաբաղդ երիտասարդին վրայ...

— Այն երիտասարդն իմ որդին է։

— Ձեր որդի՞ն։

— Այո՛, և դուք կրնաք վերադարձնել նմա դիւր կեանք, և որ կեանքէն աւելի արժէք ունի, զիւր պատիւ։

— Ե՛ս։

— Այո՛, դուք, պարո՛ն երէց, միայն դուք... ։ Ես եկած եմ ատ մղեալ ի հայրական սիրոյ և համակմամբ սրտապընդեալ... ոճրագործն այդ դղեակը բնակող Անգլիացին է... հեռը պըտտցուցած կինն ալ իւր համախոհն է...։ Ամէն բան կը հակադնեմ ձեզ... յետոյ... երբոր դահճին հետ գործս լմնցնեմ...։ Դահճին հետ որ կ'ըսպասէ...։ Որդիս պիտի գլխատուի վաղառաւօտ՝ եթէ մեղապարտը չյանձնէ իւր երեսը։ Կորտոն ապահովապէս կ'անցուցնէ ամենածանր վտանգներն իսկ, և կ'ինայ ճիշդ այն վայրկենին երբ ամէն ժամանակէ աւելի ապահով կը կարծէր ինքզինք։ Անգլիացիք, մինչ հազարաւոր մրմներով հեռուէ եկին իրենց մեծանուն հայրենակցէն, պանծանօք կը դիտէին որ նա միայնակ դէմ կը դնէր ամբողջ բանակներու։ և զայն դերի ինկած տեսնելու տխրութեամբ կը համակուին, երբ քանի մը մրմներ միայն կը բաժնէին զիրենք Խարդումէ, ա՛յն կէտէն, ուր հասնելու համար այնչափ միլիոններ վատնած և հարիւրաւոր թանկագին կեանքեր զոհած էին։ Իւր սո՛ր թեկնածուին հետ տիրուհի Բախտն առաւել անադորոյն խաղ մը խաղացած է երբեք։

* * *

Բայց ի՞նչ կը կարծէք, միթէ պարտութի՞ւն պիտի խոստովանին Անգլիացիք։ Բրիտանական բնաւորութեան ուրբրիտանական պատութեան բոլորովին անտեղեակ պէտք է լինել՝ կարծելու համար թէ Անգլիա պիտի խոնարհի կատարեալ իրողութեանց առջեւ, և ազգային գրոյին վրէժը չլուծած ետ պիտի դառնայ Սուտանէն։ Ճիշդ այս պահուս Անգլիացիք մեծ կարեւորութիւն կուտան Արեւելից մէջ անվթար պահպանման բրիտանական ազդեցութեան, և անշուշտ թող չպիտի ասեն որ Սուա Մարգարէի մէջ յաջողութիւնք վերջին ժամուն արատ բերեն այդ ազդեցութեան։ Մեզ տակաւին չենք գիտեր Լոնտոնի կառավարութեան դրոշումներն, և մարգարէանալու փափաք ալ չունինք։ Ընդհանրապէս կը նայ ըստիպ սակայն թէ, հանրային կարծեաց գոհացում տալու համար, նախարարութիւնն հարկ պիտի տեսնէ խիստ դաս մը տալ Սուտանի ապստամբաց։ Եթէ Կորտոն իրօք գերի է, Մէհտին, նորա կենաց սպառնալով, կրնայ պարտաւորել Անգլիացիները քիչ մը սեղմ ընթացք բռնելու։ զի, որպէս ուրբաթ օրն ալ յիշեցուցինք, զԿորտոն ազատելու հոգն Անգլիացւոց մտքին մէջ այսօր ուրիշ ամէն հոգէ գերի ի վերոյ է։ Բայց Պ. Կլատսդոնի նախարարութիւնն ի՞նչպիսի որոշում ալ տայ, չի կրնար ուրացուիլ թէ ձախող դիրքի մը մէջ է։ — Բանի որ զՍուտան Մէհտիին թողուլ որոշած է, ընդէ՞ր այսչափ արիւնհեղութիւն։ և քանի որ այսչափ արիւնհեղութիւն յանձն կ'առնուի Մէհտիի զօրութեան դէմ մարտնչելու համար, ընդէ՞ր Մէհտիին կը թողուի այս արիւնհեղութեան թատր հանդիսացող երկիրը։ Ցարշալի դարձերն յաջողկերթային ի Սուտան, նախարարութեան այս ձախող դիրքն զգալի չէր լիներ։ բայց երբ ծանր ձախողուածք իրարու կը յաջորդեն, յոյժ կը կասկածինք թէ Պ. Կլատսդոնի նախարարութեան դիրքն անապատ հակահարուած մը պիտի կրէ և առաւել եւս պիտի տկարանայ երկրին առջեւ։

Նորէն ունինք գրել օրուան այս կարեւորագոյն խնդրոյ վրայ, երբ առաջիկայ թղթաբերը տեղեկացնէ մեզ այն ապաւորութիւն զոր Խարդումի և Կորտոնի անկման լուրերն յառաջ բերած են անգլիական ժողովրդեան ու կառավարութեան վրայ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Երեկի թղթաբերը Խարդումի անկման մանրամասնութիւնները չբերաւ մեզ։ Առաջին լուրերը զոր Լոնտոնի լրագիրք հրատարակած են այս աղետալի դէպքի վրայ, հետեւեալք են։

Քորդիէ կը հեռագրուի անգլիական լրագրաց թէ Սըր Զարլզ Ուիլսըն, որ Կորտոն զօրավարին զրկած շղթեներով Նեղոսն ի վար ելնել և Խարդում երթալ փորձած էր, այդ քաղաքը Մէհտիի զօրաց կողմէ գերաւեալ գտեր է։ Սըր Զարլզ Ուիլսըն ետ դարձեր է ապստամբաց սաստիկ կրակին տակ, և Մէդամէ հասեր է։ Բայց Լորտ Ուոլզլի տակաւին ո՛չ եւ է լուր չէ ստացած Սըր Զարլզ Ուիլսընէ։ (Մեր երեկի թուով հրատարակեալ նորագոյն լուրեր, զորս նոյն ինքն Սըր Ուոլզլի հեռագրած էր, կը ցուցնէին թէ Սըր Ուիլսըն չէր կրցած Մէդամէ վերադառնալ ողջամբ, իւր շղթեաւոր նահանջման միջոցին ընկղմած գտնուի Նեղոսի մէջ։ Զախողութիւնք յաջողութեանց պէս են։ իրարու կը յաջորդեն։)

Լոնտոնէ կը հեռագրուի վերոյ։ Ն թուով թէ Խարդումի գրաւումը Մէհտիի զօրաց կողմէ՝ հաստատեալ է պաշտօնապէս։ Քաղաքը Մէհտիին ձեռք ինկած է մատնութեան մը պատճառաւ։ Կը կարծուի թէ Կորտոն փաշա զորը բսպատ է։ (Սրինչեւ երեկ առնուած լուրերն եւս կարծեաց միայն կը յայտնէին Կորտոնի գերի ինկալը։ Կարելի է նաեւ որ սպանուած կամ փախած լինի։ բայց Նեղոսի ճամբէն պատ ուրիշ ճամբով փախչելու մէջ ապահովութիւն չի կար, և յայտնի է թէ Կորտոն Նեղոսի ճամբով չէ փախած։)

Յունուար 28ին գերմանական կառավարութիւնն արձակեց 1870ի պատերազմին մէջ գերի վարած Ֆրանսացի վիրջին զինուորներն։ Ասոնք Ափրիկեցի Թուրքեներ էին, որք քանի մը տարի բանտարկութեան դատապարտուած էին իրենց պահապաններն սպանած լինելու պատճառաւ։

— Ո՞ր կողմէն պիտի դայ համն, հարցուց Պ. Լըքոք։

— Մարգարէանէն և այս կամուրջէն, պատասխանեց քահանայն առանց վարանելու։ Անտառէն իջնելու ամենէն կարճ ճանրան է։

Նոյն միջոցին վաղեմի հետախոյզը տեսաւ որ արբշիռն բնակած տան մօտ պահակ դրած գործակալը դէպ առ ինքն կուգար։

Իսկ միւսներն, որք իրեն հետ դղեակը դնացած էին, բաւական հեռի կեցած էին, որպէս զի չչփոթեն իւր խօսակցութիւնը քահանային հետ։

Պ. Լըքոք յառաջ դնաց քանի մը քայլ։

— Վարպե՛տ, ըսաւ պահակն, երեք արք և երկու կանայք մտան Անգլիացւոյն տնակն։

— Երեք արք և երկու կանա՞յք, կրկնեց Պ. Լըքոք։ Ի՞նչպէս մարդիկ են։

— Պարոն մ'և տիկին մը, պատասխանեց գործակալը։ միւսները կարծեմ թէ ջաղացպանը, կինն և անոնց սպասաւորն են։

— Բեղ չտեսա՞ն երբոր ներս մտան։

— Մի՛ վախնաք, վարպե՛տ, երեսի վրայ պառկած էի կաղամբի ածուի մը մէջ։ Ես գիտեմ արհեստս։

— Եւ ընկե՞րդ։

— Ջաղացքին մէջ պահուրտած է երկանաքարերուն ետեւ։ Օ՜, ակնատը լաւ լարուած է։

— Դնա՛ պահպանութիւնդ բրէ, և երբ տեսնես որ մէկը դուրս կ'ելնէ Անգլիացւոյն տնակէն, իսկոյն սուլէ։

Գործակալն ետ դարձաւ և անհրևոյթ եղաւ մէգին մէջ։

(Շարունակելի)

Նիւ Եորքի մէջ երկու երիտասարդներ որք Ուժանակաւորներու Ֆէնիանական ընկերութեան անդամ էին՝ սպաննեցան այս օրերս։ Նոցա միոյն դիակը գտնուած է Պրուքլինի շրջակայ անտառաց մէջ, իսկ միւսին դիակն Հուսսոն գետը նետուեր է։ Այս վերջինն այս օրերս մոռնած էր դիւր կուսակցութիւն, որովհետեւ յանձն առած էր Ուսինկդընի անգլիական դեսպանին իմաց տալ ամէն անգամ որ Ամերիկայէն չար նպատակաւ մը ուժանակ կամ Ֆէնիան զրկուէր Եւրոպա։

Ամերիկայի և Անգլիոյ մէջ մեծ աղմուկ յարուցած է Ամերիկաբնակ ծայրագեղ Ֆէնիանաց գլուխ Օ'Տօնովան Ռոսայի կենաց դէմ եղած փորձը։

Ինչպէս հեռագիրն համառօտիւ ծանոյց, Տիկին ԱյդըլդՏըլի անուն 23 ամեայ անգլիացի մանկամարդ կին մը, արհեստիւ դաստիարակուհի, հայրենասիրական զգացումէ մղեալ, Նիւ-Եորքի փողոցներուն մէջ բէվոլվըրի հինգ հարուածներ ուղղած է Օ'Տօնովան Ռոսայի վրայ։ բայց այս նոր «Նարլոդ Թրուսէյ» չէ կրցած սպաննել նոր «Մարտն»։—Ֆէնիաններու պետն աղէկնալու վրայ է։

Տիկին Տըլի նախ նամակ մը կը գրէր առ Ռոսա, զեկուցանող թէ կին մը կ'ուզէ տեսակցիլ իրեն հետ։ կը յարէ թէ այս կին համակրող է իռլանական դատին, փափաքող է օգնել Ռոսայի ջանից, բայց չուզեր տեսնուիլ խմբագրատան մէջ։ (Պ. Ռոսա կը հրատարակէ Մէյտրլ Իռլանդա ֆէնիական թերթը։) Ժամադրութեան մը համաձայն, Պ. Ռոսա և Տիկին Տըլի փողոցը կը տեսնուին։ Տիկինը, խոստանալով մեծ գումար մը տալ իւր նըպատակաց յաջողման համար, կ'իմանայ Ռոսայի գաղափարները. կը համոզուի թէ Լոնտոնի վերջին պայթմանց բուն հեղինակն է Ռոսա, որ ասոր համար պէտք եղած գումարները կը հաւաքէ Անգլիոյ մէջ, և կարգել կուտայ յարմարագոյն անձերն՝ որոշեալ պայթումներն ի գործ դնելու համար։

Երկրորդ ժամադրութիւն մ'եւս կ'որոշուի, և այս անգամ Տիկին Ռոսա կը ներկայացնէ ընկալագիր մը, զոր ինք խմբագրած էր, և զոր Պ. Ռոսա պարտէր ստորագրել՝ խոստացեալ գումարը Տիկին Տըլիէ ստանալու և ուժանակային նպատակներու գործածելու համար։ Մինչ Պ. Ռոսա այս թղթին պարունակութեան վրայ կը խօսէր, Տիկին Տըլի քաշել մը ետ կ'երթայ, գրպանէն ըէվոլվըր մը կը քաշէ և իրարու ետեւ հինգ անգամ արձակելով կը պարպէ զայն։ Առաջին գնտակի հարուածին՝ Պ. Ռոսա՝ կրնակէն զարնուած, գետին կ'իյնայ, և այս դրից մէջ, որովհետեւ Տիկինը կարճատես էր արդէն, միւս չորս գնտակք պարապ կ'երթան։ Իրիկուն էր, խուռն բազմութիւն կը հաւաքուի անմիջապէս։ Պ. Ռոսա կը տարուի մերձակայ հիւանդանոց մը, ուր էր արդէն Պ. Ֆէլան, որ, ինչպէս կը յիշեն ընթերցողք, զարնուած էր Պ. Ռոսայի դրասենեակին մէջ խոկ, Ֆէնիաններու գաղտնիքը մատնելուն համար։ Ֆէլան կ'ուրախանայ լսելով թէ զինք զարնել տուող չարագործն եւս նոյն սենեկին մէջ վիրաւոր կը պառկի։ Բայց երբ կը լսէ թէ Ռոսայի վերքը թեթեւ է, կը ցաւի յոյժ։

Իսկ Տիկին Տըլի կը ձերբակալուի։ Առասիկ իւր յայտարարութիւն.

«Այս երկրի մէջ մարդ չէմ ճանչեր։ Քանի մը ամսէ ի վեր է որ Ամերիկա եկած եմ։ Ռոսա պարտէր մեռնել։ Զարագործ մ'է։ Ի սկզբան չէի հաւատար նորա վրայ լրագրաց ըսածներուն։ Փորձեցի անձամբ ճշմարտութիւնն իմանալ իւր բերանէն, և նա իւր բերնով դատապարտեց ինքզինք։ Համոզուեցայ թէ նորա վրայօք կարդացածներս տակաւին կէսն իսկ չէին ճշմարտութեան։ Սարսափելի կերպիւ չարագործ մարդ մ'է։ Գրեցի իրեն թէ կը համակրիմ ուժանակի հանար եղած հանգանակութեան։ Ժամ որոշեցինք։ տեսակցեցանք։ Հարցուցի թէ ստոյգ էր որ Անգլիոյ մէջ պատահած ուժանակի պայթմանց բուն թելադիրն ինք է։ Ռոսա ըսաւ «Այո՛»։ Ապա ըսի իրեն. «Բայց չէ՞ս մոռածեր թէ անմեղ կանայք ու տղաք եւս կը սպանուին»։ Ռոսա պատասխանեց. «Ինչ է քանի մը կանանց ու տղայոց մահը բաղդատմամբ այն անիրաւութեանց զորս Իռլանդա կրած է ցարդ Անգլիոյ ձեռքէն»։ Ցայնժամ համոզուեցայ թէ աշխարհի վրայ դտնուած ամենէն չարագործ մարդն էր Ռոսա։ Որոշեցի սպաննել զնա։ Այս երեկոյ նորէն տեսակցեցայ։ Ամեն ինչ ըսաւ ինձ իւր ծրագրոց վրայ։ Տարակոյս չմնաց մտքիս մէջ։ Լսի թէ այսչափ չար մարդ մը ապրելու չէ աշխարհի մէջ։

Հարցուցեալ Տիկին Տըլիի թէ, «Ձեր բարեկամներէ ո՛ւեւէ մէկը միասուած կամ սպաննուած էր Անգլիոյ պայթմանց մէջ», Տիկինը պատասխանեց. «Բոլոր Անգլիացիք իմ բարեկամներս են։»

Հարցուցի. «Այսօր Ռոսայի հետ տեսակցելէ առաջ որոշած էիք սպաննել զնա։— «Այո՛։ Ժամանակ կորսուանելու մէջ չահ չի կար, միւս կար։

Հարցուցի. Կատարեալ պարարիւնութեամբ գործեցիք։— Այո՛, հիշդ ինչպէս հիմա պարիւնութեամբ կը խօսիմ։— Ընկալագրի խորհուրդն յղացայ զինք դատապարտելու համար։ Նա կարդալու և ստորագրելու դրաված միջոցին, տակի կ'ունենայի ըէվոլվըրը դրպանէս հանելու և նորա վրայ ուղղելու։— Տիկին Տըլի ի վերջոյ ցաւ յայտնեց որ Ռոսա չէր մեռած։ «Ես անգլիացի կին մ'եմ։ Այդ մարդ հոս գլխաւոր գործիքն է որով դրամ կը հաւաքուի Անգլիոյ մէջ խեղճ և անմեղ կիներու տղայք սպաննելու համար։ Այդպէս կը համարէի որ նա կնոջ մը ձեռամբ դանէր իւր վախճան։ Եթէ միակ ցաւ մ'ունիմ, այն ալ սա՛ է որ չյաջողեցայ սպաննել զնա։»

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՄԵՆ Ս. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ

Նորընտիր Պատրիարք Ամեն. Տ. Յարութիւն Սրբազան հետեւեալ հեռագիրներն ուղղած է առ Ազգ. Ժողովոյ Ատենապետն Վսեմ Տիգրան էֆ. Եուսուֆեան և առ Ատենապետն Բաղքական Ժողովոյ, Վսեմ Սիմոն պէյ Մաքսուտեան։

Ա.— Ատենապետն Ազգ. Ժողովոյ

Ընդունեցանք Դիւանին հեռագիրն։ Շնորհակալ ենք Ազգ. Ժողովոյ վստահութեան որով կոչէ զմեզ ի Պատրիարքութիւն Կ. Պոլսոյ։ Յետ խորին մտածման, պարտաւորութիւն զգացինք հպատակիլ Աստուածային կամաց և Ազգային ժողովոյ տնօրինութեան։ ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

Ա.— Ատենապետն Բաղքական Ժողովոյ

Ընդունեցէք մեր շնորհակալութիւնները ձեր շնորհաւորութեանց համար։

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

Երէկ կէսօրէն յետոյ, նորընտիր Ս. Պատրիարք Ամեն. Տ. Յարութիւն Սրբազանէն հեռագիր մը հասաւ ի Պատրիարքարան, ուղղեալ առ Դեր. Պատրիարքական Տեղապահն Աւասիկ պատճէնը.

«Խորին շնորհակալութիւն Ազգային Ժողովոյ վստահութեան և Ձեր շնորհաւորութեան համար»։

Սոյնիմաստ հեռագիր մ'ալ հասաւ Նորին Սրբազնութեան կողմէ առ Ա. Ամեն. Տ. Եսայի Պատրիարքն Երուսաղէմի։

Նմանապէս Կրօնական ժողովոյ անդամ Դեր. Տ. Սիմէոն և Տ. Մատթէոս եպիսկոպոսաց հետեւեալ հակիրճ հեռագիրն հասաւ Յերուսաղեմատուն.

«Ձեր շնորհաւորութենէն շնորհակալ եմ»։

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՍՐԲԵՊ.

Դաշտիկոյ Գրանտերէն մի քանի թերթեր, տգիտութեամբ կամ չահադիտութեամբ, գրած են թէ Նորընտիր Պատրիարքն իրենէ Բիւրտ է, կամ Ֆէլլահ է և կամ Թուրք, և թէ մինչեւ 14 տարեկան իսլամ եղած է։

Արդ, յիշեալ հրատարակութիւնք անհիմն են։ Ամեն. Յարութիւն Սրբազան ո՛չ բիւրտ, ո՛չ ֆէլլահ, ո՛չ ալ Թուրք ծագում ունի։

Ցայտնի է թէ Պաղեստինի և Եգիպտոսի մէջ քրիստոնեայ հասարակութիւնք Խպտիք, Ասորիք, Հալէպցիք կամ Կաթոլիկ Սուրիացիք, Մարոնիք և մինչև իսկ Հայեր արաբերէն կը խօսին, ըստ մեծի մասին արաբական անուններ կը կրեն և մի և նոյն սուրիական կամ արաբական զգեստը կը հագնին, այնպէս որ դիւրին չէ անոնց լեզուէն, անուններէն կամ կերպարանքէն որոշել անոնց ազգութիւնը։ Խպտի հասարակութիւնն ալ երկու մասի բաժանեալ է. մի մասն իսլամ եղած է, միւս մասը քրիստոնեայ մնացած է։ Քրիստոնեայ Խպտիք Հայոց Պատրիարքարանին իրաւասութեան ենթարկեալ են։

Արդ, Ամեն. Յարութիւն Սրբազան քրիստոնեայ Խպտիներու հասարակութեան կը պատկանի ծննդեամբ։ Այս հանգամանքով, այսինքն իբրեւ քրիստոնեայ, ընդունուած է Երուսաղեմայ վանքն, և հոն ստացած է ազգային ու եկեղեցական կրթութիւն մը։ Առ այս կը վկայեն Երուսաղեմայ Ամեն. Ս. Պատրիարքն և Միաբանութիւնն, և որովհետեւ 60 տարի առաջ օրինաւոր արձանագրութիւն չի կար ծննդեանց, ամուսնութեանց և վախճանմանց, այս վկայութիւն վճռական պէտք է համարուի։

Էջմիածնի Մայր Աթոռն ալ, զՅարութիւն Սրբազան եպիսկոպոս ձեռնադրելէ առաջ, այս ծանօթութիւնն ստացած է Երուսաղեմայ Միաբանութենէն, և ըստ այնմ Հայ եկեղեցւոյ բարձրագոյն ատեանն կարգն ընդունած է զն. Ամենապատուութիւն։

Հետեւապէս, Ն. Ամենապատուութեան իսլամ ծագում ունենալուն վերաբերեալ զրոյցք և հրատարակութիւնք տգիտութեան կամ չարամտութեան պէտք է վերագրուին։

Ամեն. Յարութիւն Սրբազան Եգիպտոսի մէջ Խպտի ծնողքէ ծնած է, և իւր մկրտութեան անունն է Յովսէփ։ Պատանեկութեան ժամանակ Եգիպտոսի առաջնորդ Հանդուցեալ Կիրակոս եպիսկոպոսի քով աշակերտութեան մտած է, և անոր հետ Կ. Պոլիս եկած է։ 1838ի Ճեմարանի աշակերտք կը ճանչին զինք իբրեւ աշակերտ Կիրակոս Սրբազանի, որ Ճեմարանին հոգեւոր տնօրէնն էր, և երիտ փոքրաւոր ունէր։ մին հպիշ, տիրացու Գաբրիէլ անուն, եւ միւսը տիրացու Յովսէփ, որ Ն. Սրբազնութեան հետ մասն Երուսաղէմ գնաց, ուր տիրացու Գաբրիէլ վարդապետ ձեռնադրեցաւ, եւ տիրացու Յովսէփ ալ սարկաւագ։

Կիրակոս Սրբազանի վախճանէն յետոյ, տիրացու Յովսէփ վանքէն մեկնելով Կ. Պոլիս և Ամերիկա ճամբորդեց, Պ. Հաճինի հրոցին մէջ կրթուելով։ Արմաշու վանքին մէջ վարդապետ ձեռնադրեցաւ, և Մատթէոս Կաթողիկոսէն եպիսկոպոս ձեռնադրեցաւ։ Յետոյ Գէորգ Կաթողիկոսի օծումը կատարող եպիսկոպոսաց մին եղաւ։ Իւր վարած ազգային պաշտօններուն վերաբերեալ ուրիշ տեղեկութիւններ արդէն հրատարակուած են լրագրոյս մէջ։

Դեր. Տեղապահ Հայրն երէկ դատական պաշտօնագրութեամբ, և Վսեմ Թեւֆիկ փաշային և դատական խորհրդական Վսեմ Վահան էֆֆէնտիին հետ տեսակցութիւն մ'ունեցաւ օրուան գլխաւոր խնդրոյ վրայ, գոհացուցիչ բացատրութիւններ տալով։

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

Երէկ Կրօնական Ժողովը գումարեցաւ ի Պատրիարքարան ընդ առնապետութեամբ Դեր. Խորէն Նար-Պէյ Սրբազանի և յետ քանի մը սովորական խնդրոց կարգադրութեան հետեւեալ տնօրինութիւններն ըրաւ.

Դեր. Պատր. Տեղապահն ի պաշտօնէ ծանոյց Ժողովին Վեհափառեան Ցարութիւն Արքեպիսկոպոսի Կ. Պոլսոյ Աթոռոյն Պատրիարք ընտրուիլն Ազգ. Ժողովոյ բացարձակ քուէով, Պատրիարքական ընտրութեան Մաղդասին Բ. Դուռն յղուիլը, միանդամայն նորընտիր Ս. Պատրիարքին ընտրութեան յերուսաղէմ հեռագրիլն և Ն Սրբազնութեան կողմէ վերոյիշեալ հեռագիրն ստանալը։

Ժողովն որոշեց որ Պատրիարքական Տեղապահը վաղը դումարուելիք Թառն Ժողովոյ մատուցանէ յիշեալ հեռագիրն ի դիտութիւն։

Ժողովք՝ Պուքրէշի Տ. Միքայէլ քահանայի հեռագիրն, որուն խմասն հրատարակեցինք երէկ, ի նկատ առնելով՝ լսեց Պատրիարքական Դեր. Տեղապահէն, թէ իւր կողմէ պատասխանուած է արդէն յիշեալ քահանային թէ խնդրած պայմանաժամն կը շնորհէ իրեն, սակայն նոյնպէս հարկ է փութացնել իւր դալուստն ի Կ. Պոլիս՝ առանց ուրիշ որևէ պատճառաբանութեան։

Ժողովն յետոյ իւր օրակարգին անցնելով, ընծայացուց դաւանանքի ծրագիրն ինչ ինչ բարեփոխմամբ ընդունեց, և որոշեց որ յիշեալ ծրագրին նպատակն ու հիմունքն և դաստարանին հաստատեալ աղբիւրները ճշդող տեղեկագիր մը մատուցանէ Ազգ. Ժողովոյ յառաջիկայ նստին։

Կէտիկ փաշայի քարոզիչ Տ. Կարապետ վարդապետ Բագրատունի և Ցոլ հանէս էֆֆէնտի Թորոսեան՝ այս առաւօտ Գուրուչէշմէի Թաղ. խորհրդարանն երթալով թաղային գժտութեանց վերայ քննութիւն մը պիտի ընեն ըստ հրաւիրանաց Պատր. Տեղապահ Հօր։

Ռուսական Նովոստի լրագիրը կը դրէ որ երբ Աստարխանի Դեր. առաջնորդ Տաւքիա Եպիսկ. Պարղեանց Էջմիածնայ Սինոդի յանձնարարութեամբ Աժտերխանի Լուսաւորչական Հայոց եկեղեցւոյ հոգաբարձութեան անդամ Տէր Մելքիսեդեկ քահանայ Քալանդարեանի հետ այս յունվար ամսոյ մէջ ի Թեդրսպուրգ կը դտնուէր, այցելեց Հանդուցեալ Ալեքսանդր Բ կայսեր դերեզմանն և արհեստական ծաղիկներէ կազմեալ խաչ փառաւոր պսակ մը դրաւ և Լուսաւորչական Հայոց հին եկեղեցւոյ խնամակալ Կայսեր» գերեզմանին վրայ, և հայկական եկեղեցւոյ ձիսով ջերմագին աղօթք մատոյց։

Թիֆլիսէն յունվար 13 թուով կը հեռագրեն Բ—ԷՒ Վէդոմոսի լրագրին թէ, սարսափելի չարագործութիւն մը երեւան եղած է։ «Նովոյէ Օբաղրէնիէ» կարմաստանէ այս չարագործութեան մէջ Երեւանայ դատարանի դատախազ Ֆրէյդանդ թէ դաղտնի դաւանութիւն է կազմած քանի մը բանտարկեալց հետ՝ ամենայն անձեր դատապարտելու համար։ Դատախազին բանտարկեալց հետ ունեցած թղթակցութիւնները բռնուած են։

Ֆրէյդանդի այս չարագործութիւնը կը վերաբերի «Երեւանայ անցքին», զոր Աշ—Ն մանրամասնօրէն հրատարակեց ամիս մը առաջ։ Ցիշեալ չարագործութեանց երեւան ելնելու մանրամասնութիւնքն շուտով կը հաղորդենք մեր ընթերցողաց։

ՏԻՐՈՒՈՒԻԹ ԼՈՒՐ ՄԸ

Վերջին պահուն մեր ընդունած տեղեկութեանց համեմատ, Ռուսիոյ կառավարութիւնն աքսորի դատապարտեր է Երեւանի անցքերուն մէջ ամբաստանեալ հետեւեալ առաջնակարգ և նշանաւոր հայերը.

Լեւոն Տիգրանեանց (քաղաքային բժիշկ Երեւանու), Ռուբէն Հասան-Զալալեանց (փաստաբան), Սարգիս Բէգնազարեանց (Տեսուչ ազգային վարժարանաց), Մատակեանց, Տէր Զաքարեանց, Տէր Գրիգորեանց (թատերգակ բանաստեղծ), Թոմաս Մէհէրեանց, Տիկին Մատակեանց (քոյր Արձագանքի խմբագիր Պ. Արգար Յովհաննէսեանի և ընդհանուր տեսչուհի Երեւանայ օրիորդական վարժարանաց)։

Սոքա կ'աքսորուին Անդրկովկասի այնպիսի քաղաքներ ուր Հայք սակաւաթիւ են։

Տիկին Մատակեանց և Տէր Գրիգորեանց երկուքական տարոյ աքսորի, մնացեալք երեք տարոյ։ Պ. Մէհէրեանց միանգամայն երեք ամիս պիտի բանտարկուի։

Մի քանի երեւելի ազգայնոց հրաւանաւորութեամբ հայերէն լեզուաւ ներկայացում մը պիտի տրուի Փետրուար 10ի Կիրակի դիշերը, Բերայի Նոր Թատրոնին մէջ։ Ներկայացուելիք խաղն է «Աչեր Բիշը» թատերգութիւն յերիս արարս, և ծիծաղաշարժ զաւեշտմբ։ Մասնամասնութիւնք պիտի հրատարակուին յառաջիկայն։

Կայս. պալատան գլխաւոր ժամագործ Երամեան Մարտիրոս էֆֆէնտիի դուստրը Օր. Պիստոս Նախընթաց օրը նշանուեցաւ պալատան Նկարիչ Միքայէլ էֆֆէնտիի հետ։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Լա Թիւրքի կէս-պաշտօնական թերթը կը ծանուցանէ թէ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճեր է առաջին կարգի Օսմանիէ պատուանշան տուեր Կ. Պոլսոյ Ֆրանսական դեսպանատան նախկին խորհրդական և գործակատար Մոնթոյն կոմսին։

Նմանապէս երկրորդ և երրորդ կարգի պատուանշաններ ընծայուեր են Ֆրանսական բանակին քանի մ'սպայից։

Հիւպատոսական գործոց տնօրէն Զիա պէյ քանի մ'օրէ ի վեր անձնական տարաձայնութիւն ունենալով չկրնար իւր պաշտօնատեղին երթալ։

Հեվալէներու խնդրոյն վրայ խորհրդակցելու պաշտօն ունեցող Յանձնախումբն երէկ վերոյիշեալ գումարեցաւ կրթական պաշտօնատան մէջ։

Արտաքին գործոց նախարար Ասիմ փաշա երէկ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսէն ինչ ինչ հրահանգներ ստանալու համար Նորին Բարձրութեան քով դնացած լինելով, Եպարքոսական Պաշտօնատան մէջ ընդունեց իրեն այցելութեան դնացող դեսպաններն։

Ասկէ առաջ ծանուցած էինք թէ Եէմէնի դաւառին մէջ հետզհետէ խել մը հնութիւններ երեւան կ'ելնեն, զորս օտարներն ժան գնով գնելով յԵւրոպա կը զրկեն։

Օսմանեան թանդարանի տնօրէն Համտի պէյ փափաքելով ձեռքէ չհանել այդ արարական հնութիւններն և անմնացմամբ ճոխացնել Օսմանեան թանդարանը, խնդրած էր կրթական նախարարութենէն որ Եւրոպայի հնագէտ մը զրկուի յԵէմէն խուզարկութիւններ կատարելու համար։

Ցիշեալ նախարարութիւնն, անյուշ նկատելով թէ Եւրոպայի մէջ այդ տեսակ ծախքի մը համար մասնաւոր դումար մը յատկացած չէր, կարեւորութիւն չէր տուած Համտի պէյի առաջարկութեան։

Թէրճէմանի Հագիգաթ ծանուցանէէ յետոյ թէ այս օրերս վերջին քանի մը հնութիւններ Երեւան եկած են, հոն յատուկ հնագէտ մը զրկուելու կարեւորութիւնը կը յիշեցնէ և կ'առաջարկէ որ այդ խնդիրն անտես չմնայ։

Հակառակ տարածուած զրոյցներուն, Հասան Ֆէհմի փաշա տակաւին ժամանակ մը պիտի մնայ ի Լոնտրա, հաւանականաբար մէկ երկու ամիս։

Ամէնէն փետրուար 5 թուով եւրոպական լրագրաց մէջ հրատարակեալ հեռագիր մը կը ծանուցանէր թէ Սանայի գաւառին քանի մը տեղերու մէջ ծագած խռովութիւնք ծանր երեւոյթ մ'ստացեր են։

Մոնթէրոր՝ վստահութեան արժանի աղբիւրներու վրայ հիմնելով, կրնէ թէ այս զրոյց բոլորովին անհիմն է և թէ Եէմէնի մէջ կատարեալ խաղաղութիւն և բարեկարգութիւն կը տիրէ։

Տէյլի Նիւս կ'ըսէ թէ Բ. Դուռը փետր. 2 թուով չրջաբերական ծանուցագիր մ'ուղղած է մեծ տէրութեանց, որով կը բողոքէ օտար կառավարութեան մը կողմէ Կարմիր ծովու ո'ր և է մէկ նաւահանգստի գրաւման դէմ։

Թէրճէմանի Հագիգաթ ուրախութեամբ ծանուցանելէ յետոյ թէ քանի մը հրեայ դրամատէրք, որ մայրաքաղաքիս մէջ ապակեայ զանազան առարկաներ շինելու համար մակէ առաջ Կ. կառավարութենէն արտօնութիւն ստացած էին, այժմ գործարան հիմնելու համար յարմար տեղ մը կը փնտռուին, հրաւէր կը կարդայ Թուրքիոյ դրամատէրաց, որ փութան նմանօրինակ օգտակար գործերու ձեռնակիզ և այսպէս գործաւորաց դասուն աշխատութիւն հայթայթել ապրուստ շահեցնելու համար։

Մեր ազգայիններէն Մէրտֆիմ էֆֆէնտի, որ արքունի տպարանին մէջ հաշուակալ է, Շարաբի ֆրանսերէն քերականութիւնը թուրքերէնի թարգմանած լինելով մի օրինակը Վիքթոր Հիւկոյի զրկեր է։ Մեծանուն բանաստեղծն այս առթիւ հետեւեալ նամակը զրկած է առ Մարտֆիմ էֆֆէնտի, հանդերձ իւր կենդանագրով.

«Նոել և Շարաբի քերականութեան թարգմանութիւնը տեսայ։ Կը ցաւիմ որ թուրքերէն լեզուն չեմ հասկնար։ Կը շնորհաւորեմ Ձեր աշխատութիւնը որով փափաքեր էք Շարաբի քերականութեան նման օգտակար գիրք մը թարգմանելով Ֆրանսերէն հեշտալուր լեզուն ուսուցանել Օսմանցի երիտասարդութեան։»

(Վիքթոր Հիւկո)

Սերաստիայէն արժանահաւատ թղթակից մը կը գրէ մեզ յունուար 19/31 թուով.

«Քաղաքս հայ և իսլամ ժողովուրդը մեծ ցաւով կարդաց Թարիզ լրագրոյ 281 թուոյն մէջ հրատարակեալ նամակ մը, որ դաւառիս կուսակալ Խալիլ Ռիֆաթ փաշայի վարչութիւնը չարաչար կերպիւ կը քննադատէր։ Մեր կուսակալ փաշային բարւոք պաշտօնավարութեան վերաբերեալ յօդուածներ յաճախ տեսնուած լինելով արդէն մայրաքաղաքիս Թուրքերէն և այլ լեզուէ լրագրաց մէջ, ուստիորդ կը համարիմք մի առ մի հերքել այն ամբաստանութիւնները զորս դաւառիս վարչութեան քանի մը նախկին պաշտօնեաներ որք այլ և այլ զեղծմանց պատճառաւ արտաքսուած են Խալիլ փաշայի հրամանաւ, հրատարակել տուած են։ Խալիլ Ռիֆաթ փաշա իւր պաշտօնատեղին հասնելէն անմիջապէս յետոյ, իւր խաղաղասիրական ոգւով յաջողեցաւ կատարեալ համաձայնութիւն զոյացնել դաւառիս խաղաղ եւ քրիստոնեայ ժողովրդեան միջեւ, համաձայնութիւն՝ որ իւր նախորդին Հագդը փաշայի պաշտօնավարութեան օրով բոլորովին խանգարուած էր։ Ն. վսեմութեան գործոց մէջ յիշատակութեան արժանի են գլխաւորաբար՝ հանրային կրթութեան ծախսերն համար իւր անոյշագար տարած ջանքերը, դաւառիս չորս սահմանադրութիւնները տարածուցեալ հաղորդակցութեան ճանապարհներու և խճուղեաց բացման մասին տարած հոգը, դաւառիս ամէն կողմն ասպատակութիւններ ընդհանրացեալ խումբերու ջնջումը, հանրօգուտ շինութեանց ընդ փոյթ ուարտումը, ի մի բան այն հայրական խնամքը զոր Նորին Վսեմութիւնն ի մասնաւորի կը տածէ երկրագործ դասուն նկատմամբ, զանոնք ո'ր և է հալածանաց դէմ պաշտպանելու համար։ այս ամէն այն լիովին արժանի կընեն զինքը այն պատուաբեր վստահութեան զոր մեր Օգոստ. Սուլթանը կը տածէ Խալիլ Ռիֆաթ փաշայի նկատմամբ։

«Արդէն դեռ շատ չըներ որ Կայս. կառավարութիւնն Եպարքոսական չրջաբերականաւ մը համայն դաւառական իշխանութեանց գոհունակութեամբ ծանոյց Խալիլ Ռիֆաթ փաշայի արդիւնաւոր գործերն, ի մէջ այլոց քաղաքին ճանապարհներու ընդլայնումն, հանրային պարտիզի մը բարումը, և դաւառին վարչական գործոց բարւոք կանոնաւորութիւնն և մատակարարութիւնը։ Այս ամէնը բաւական հաւատք մ'ներ արդէն ցոյց տալու համար և Ն. Վսեմութեան բարմադիտ պաշտօնավարութիւնը մանաւանդ այն մեծ համակրանքը զոր անխտիր կը վայելէ դաւառիս ամէն կարգի բնակիչներէն, սէրք չունենալով այլևս ինքզինքը պաշտպանել անտեղի թշնամանաց դէմ, զի իւր գործերն ինքնին կը խօսին։

Ասկէ հազար տարի առաջ պուլղարաց և պաւլաց մէջ քրիստոնէութիւն տարածող ռնիկ Սէլանիկցի Քիրիլոս և Մէթոտիս անուն երկու կրօնաւոր քարոզչաց հաղարամեակը պիտի տօնուի այս տարի արտասովոր չքով ի Սոֆիա, համաձայնութեամբ կաթոլիկ և օրթոտոքս պաւաց։

Կաթոլիկ պաւաներն այդ հանդէսը պիտի կատարեն ապրիլի 6ին (Ն. Տ.) իսկ օրթոտոքսները մայիսի 10ին։

Պուլղարաց Դեր. Եկղեցիի ինդրանօք Պուլղարիոյ երեսփոխանական ժողովն սոյն հանդիսի ծախսաց համար 200,000 ֆրանք յատկացուցեր է։

Հանդիսի օրը Սոֆիայի մէջ ներկայ պիտի դտնուին Սերպիայէն, Հերսէգէն, Պոսնայէն և Արևելեան-Ռումելիէն բազմաթիւ ուխտաւորք։

Ռուսական դեսպան Գ. Նէլիտոֆ փետրուարի վերջերը մայրաքաղաքս կսպասուի։

Վաշինկթոնի շերամագործական ընկերութիւնը նկատելով որ Օսմ. կառավարութիւնը մեծ դիւրութիւն ընծայած է Իզմիրի ամերիկեան հիւպատոս Պ. Կարֆիլտի ձեռնարկած շերամաբուծական աշխատութեանց, մտադիր է մեծաքս մանելու գործիներ նը-ւէր զրկել Զմիւռնիոյ դաւառական իշխանութեանց։

Մոնթէրոր Օրիանթալի Միտիլլիի թղթակիցը կը գրէ թէ վերջերս գործադրութեան դրուած օրէնքի մը համաձայն, կղզւոյն իւրաքանչիւր բնակչէն որոշեալ տուրք մ'առնուիլ սկսուեր է, և ասոր դոյացեալ գումարին կէսն հանրօգուտ շինութեանց պիտի յատկանայ, կէսն ալ կրթական հաստատութեանց։ Այսպէս մինչև ցարդ հաւաքուած է 12,000 Օսմ ոսկի. այսինքն իւրաքանչիւր ճիդի համար 6000 ական ոսկի. այս 6000 ոսկւոյ 1/3ն, այսինքն 2000 ոսկին ըստ օրինի առեւտրական նախարարութեան պիտի տրուի։ Կղզւոյն կառավարիչ Ակեահ էֆֆէնտի երբ կը պատրաստուէր մնացեալ 4000 ոսկին կղզւոյն հանրային շինութեանց, ճանապարհաց ընդարձակման և այլոց յատկացնել, Առեւտրական նախարարութենէն հրաման ստացեր է որ այդ 4000 ոսկին ուղղակի առեւտրական նախարարութեան զրկէ։

Մոնթէրորի թղթակիցը կը յարէ թէ նմանապէս միւս 6000 ոսկւոյն 1/3 թէպէտ ըստ օրինի կրթական նախարարութեան զրկուեր է, սակայն յիշեալ նախարարութիւնը կը պահանջէ եղեր որ մնացեալ գումարն ալ կա՛մ իրեն զրկուի և կամ Միտիլլիի Թուրք վարժարանց յատկանայ, առանց անոր մէկէն դրամ մը ծախսելու յունական վարժարանց, թէպէտ Միտիլլիի 140,000 ընակչաց 1000 ը միայն Թուրք են։

Մոնթէրորի թղթակիցը կրթական և առեւտրական նախարարութեանց ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ այս իրողութեանց վրայ։

Ադրիանուպոլսոյ նախորդ ընդհանուր դատախազի օղնական Պիլպիլեան Գէորգ էֆֆէնտի, որ Բիւռ կղզւոյն ընդհանուր դատախազ անուանած է, երէկ իրիկուն Ադրիանուպոլսէն մայրաքաղաքս եկաւ իւր նոր պաշտօնատեղին ուղեւորելու համար։

Ռումանիոյ նախարարաց «Ռումանիոյ Թագի» պատանդարանն ընծայեց Մանիսէրոր Օրիանթալ լրագրոյ խմբագիրներէն Պ. Նիքոլա Քարայի։

Պեռարապիոյ Թուլուսուն գիւղաքաղաքի չորրն հրսոսամբ մ'երեւան եկած լինելով, գիւղին բնակիչներէն մայրաքաղաքս գտնուող քանի մ'երեւելիք կարգերուկան կառավարութեան դիմեր և խնդրեր են որ շնորհ ընէ զիրենք ազատել այդ հրսոսմբի հարստահարութիւններէն։

Սատեթի զարմացմամբ կը ծանուցանէ թէ թատրոնաց ընդհանուր քննիչ Հիմի էֆֆէնտի՝ Մ—ոռ—ել անուն թատրերգութեան քանի մը մասերը ջնջել առաջարկած է։

Քէոթահէայի նորընտիր կառավարիչ Հասան Ֆէհմաթ էֆֆէնտի այսօր կը մեկնի յիւր պաշտօնատեղին։

Անցեալները Բերայի ոստիկանութեան բանտին մէջ մեռնող ձէմալ ասնուն թուրք երիտասարդը գանակոծողները՝ Մուսթաֆա և Իլիա անուն երկու ոստիկան՝ ձերբակալուած և քննութեան ենթարկուած են։

Առանցի մէջ բամպակի դործարանէ մը հրդեհ ծագելով՝ գործարանն ամբողջապէս հրոյ ճարակ եղեր է։ եղած վնասն 2000 ոսկի կը հաշուի։

Տաճանորդի և ոչխարի տրոց վերաբերութեան հաշիւները քննելու համար Ցանձնաժողով մը կազմուեցաւ Բ. Դրան քանի մը բարձրաստիճան պաշտօնատարներէն։

Ներքին գործոց նախարարութիւնն այս օրերս չրջաբերական մ'ուղղելով գաւառաց կուսակալներուն, պատուիրեց որ այսու հետեւ Օսմանեան բանակի սպայք թէ՛ ծուռ և թէ՛ ցամաքի ճանրով իրենց ընտանեօք ճանրորդած տեսնելու, պարտին կանոնաւոր անցագիր մ'ունենալ ի ձեռին։

Կը յիշուի թէ Կարսթա—Սերոյի պատհակոնցին դէմ Բ—ՖԷ Օրէնբ—ան անուն հրիդեալ սրճարանի վարձակալ Պ. Զարեհ, Պոլսոյ ոճրագործ տեսնին կողմէ 15 տարի բանտարկութեան դատապարտուած էր՝ դիմումն հրձգութիւն գործած լինելու ամբաստանութեամբ։ Կը լսենք թէ վճռագիրն տեսնեալ ջնջեր է Ոճրագործ տեսնին յիշեալ վճիռն և սոյն դատը վերստին պիտի տեսնուի ուրիշ տեսնի մ'առջեւ։

Սիւլէյմանիէի մզկիթին բեմին առ-

Լէնյախճապակեայ հնութիւն մը դաղցողը Քէմախցի Օսման անուն անձ մ'է եղեր, որ հարցաքննութեան ենթարկուած է։

Մեր ընթերցողը անշուշտ մեծ հետաքրքրութեամբ պիտի իմանան թէ, կ'ըսէ Օսմանը լրագիրը, Թուրքիոյ մէջ վանք մ'ունինք որ կրնայ մրցիլ Ռիսբայի և Բէյէմէի վանքերուն հետ։ Բերայէն Կաղէթ ֆէնէրալ մը Միւնիխ լրագրոյն ուղղեալ նամակ մը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը պարունակէ այդ վանուց նկատմամբ.

«Բալա լայի մօտ, Էյէթէրբոլիսի նաւահանգստին մէջ վանք մը կայ տարօրինակ բնակիչներով։ Այդ վանուց մէջ բնակեալ ռուս կրօնաւորք փոյթ չեն տաներ Փոքր–Ասիոյ ճգնաւորաց նման իրենց մարմինը մահացուցնել և հրաժարիլ աշխարհային ունայնութիւններէ։ Կրօնական կոչտ վերարկուին ներքեւ կը գտնուին երիտասարդ տղայներ, որոց ծուրը դեռ քիչ ժամանակ առաջ կը հնչէր Բեդրոսպուրգի սալայատակաց վրայ, երկրաչափներ, որոց համբերին է չափական չղթայն և կարկինը. արտաքին գործոց քարտուղարներ որք անցեալ տարի Մոսկուայի սրահներուն մէջ կը փայլէին։ Այս վանք՝ Աշխարհի վանքին պէս բարձրաւանդակի մը վրայ չգտնուիր, ամայութեանց մէջ, ուր ճգնաւորք հազար տեսակ զրկանքներով կը նկրտին մոռնալ զաշխարհ։ Մովզրէն ո՛չ չատ հեռի, անընդհատ յարաբերութեան մէջ է Հիւսիսային Երկրին հետ, որ առատօրէն ապրելու միջոց կը մատակարարէ անոնց, վասն զի վանքին եկամուտներն յոյժ աննշան են։ Ոչ մի թուրք կամ Յոյն չընդունուիր վանքին ծառայութեան։ Մեծ ծախիւք պուլղար գործաւորներ բերուեցան, որք բնակութիւն հաստատեցին անդ և պուլղար հասարակութիւն մը կազմեցին։ Ռուս կառավարութիւնը մինչեւ իսկ ռուս հիւպատոս մը հաստատած է իբրեւ լա (1500 ռուբլի թոշակաւ), թէպէտ այդ տեղ ո՛չ ռուս հըպատակ մը կը գտնուի և ո՛չ ալ ռուսական շահեր։ Մովզրէն մօտ կրօնաւորք խանութներ և մթերանոցներ չինած են որք կրնան ռուսերու դէմ դնել։ Այս շէնք կառուցուած է ճարտարապետի մը ձեռամբ, որ կրօնաւորի սքեմին ներքեւ ծածկուած էր։

«Այսպէս ահա Պուլղարական խնդիրը վերստին բացուեցաւ Եդէական ծովուն վրայ ուր Այ–Սթէֆանոսի դաշնագիրն ի զուր ուզեց նաւահանգիստ մը տալ պուլղարաց»։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐ

Այս աւուր Մոնիթէօր կը ծանուցանէ թէ Լորտ Ուոլսլի մէկ նոր հեռագրին համեմատ, Կորտոն զօրավարը Իսլամութիւնն ընդուներ և Մէհտիին յարեր է։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՆՍ ՀԱՎԱՍ

ՖՐԱՆՍՕ–ՉԻՆԱԿԱՆ ՊՏԵՐԱԶՄ

Հանոյ, 8 փետրվար

Պրէյր տը լ'Իլ զօրավարը մեծ քանակութեամբ պաշար, զէնք և ռազմամթերք դաւաս Տանկինի ամուր բանակեցումին մէջ։ Ֆրանսացիք 21 մեռեալ և 162 վիրաւոր ունեցան։

Զենք հրատարակեր Ռիւդերի այս աւուր եգիպտական հեռագրերն, որք կիսօսին Լոնտոնի կառավարութեան որոշմանց և Լորտ Ուոլսլիի ընթացից վրայ, ըստ որում Բ. Դուռն այս առաւօտ յարմար դատեց ազդարարել տեղական լրագրաց որ չգրեն եգիպտական խնդրոյ մըրայ։ Տպագրական Տեսչութեան ազդարարութիւնն ստացանք մեր առաջին երեսին տպագրուած յետոյ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 29 Յունվար

ԸՆԹԱՑՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՅ

ամիս Լոնդրայի վրայ (պանքայի)	.....	110 1/4
3 » » » (վճռական)	.....	109 7/8
3 » Բարիզի (պանքայի)	.....	22 90
» » » (վճռական)	.....	22 97 1/2

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԵԹՂԹՈՅ

Օսմանեան Քոնսոլիտ

Երեկ երեկոյ գոցուեցաւ	դհկ.	9 13
Գօրայինն գոցուելէն վերջը	» ...	9 12
Բերայի մէջ	» ...	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	» ...	9 16
Բարձրագոյն գին	» ...	9 16 1/2
Նուազագոյն	» ...	9 15
Կէս օրին	» ...	9 15 1/2
Իւնիֆիէ Եգիպտական	Գ. կ. ...	73 30
Երեկ իրիկուն գոցուեցաւ	...	74 20
Բերայի մէջ	...	— —
Այս առաւօտ բացուեցաւ	Գ. կ. ...	75 15
Կէս օրին	...	75 12 1/2
Հէվալէսիզ	...	12 1/2
Բէգօր գօնսոլիտէ	...	—
» իւնիֆիէի	...	—
Փոխառութիւն 1863	...ֆր. ...	77 50
» 1865	... » ...	59 25
» 1869	... » ...	51 75
» 1873	... » ...	46 50
Պօն տու Թրեզոր	Անգլ. Լ. ...	22 25
Բուլգէրի երկաթուղի	ֆր. ...	46
Ծպրկասիոն տը Բրիսրիթէ	»	—
Բաժնեթուղթ Լաբրիսմի	»	70

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

Սօսիէթէ ֆէնէրալ	Գ. կ. Անգլ. Լ. ...	3 25
Քրեսի ֆէնէրալ	» » Օսմ. Լ. ...	6 30
Պանք տը Գոնս	» » » ...	5 10
Սաս. Շանժ է վալէօր	» » Օսմ. Լ. ...	3 25
Թրամուէյ	» » » ...	267 1/2

ԸՆԹԱՑՔ ԴՊՐԱՆՈՅ

Օսմանեան ոսկի	գրշ. ...	100
20 ֆրանքնոց	» ...	87 31
Անգլիական ոսկի	» ...	110 20
Բօլ իմպերիալ	» ...	90 20
Գրքմից	» ...	51 20
Ռուսպի թղթադրամ	» ...	8 52
» արծաթի	» ...	89 15
Ֆիորին	» ...	9 2
Մէճ. արծ. (տարբ.)	» ...	107 38
Վ. ֆունտ	» ...	102 35
Հինգնոց	» ...	102 35
Մէթալիք	» ...	99
Պրինձ	» ...	800
Թղթադրամ	» ...	3200

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 8 փետրվար ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քոնսոլիտէ գոցուեցաւ	...	99 3/4
Օսմ. բացուեցաւ	...	16 13/16
» » գոցուեցաւ	...	16 13/16
Օսմ. փոխառութիւն 1865	...	12
» » 1869	...	10 3/8
» » 1871	...	70 1/4
» » 1872	...	20
» » 1873	...	9 1/4
Փոխառութիւն 1877	...	83 1/2
Պանք Օթօման	...	13 7/8
Ռուսական փոխառ. 73 (գ. կ.)	...	96 7/8
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէ)	...	67 1/2
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)	...	88 3/8
Տպրա Սանիէ	...	64 5/8
Տօսնիթիալ (փոխառ. Բօշէլա)	...	37 1/4
Հունգարական պարատթուղթ 1877	...	—
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	...	—

Վիէննա, 8 փետրվար ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	...	124
Օսմանեան երկաթուղի	...	22 50

Բարիզ, 8 փետրվար ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթի 4 1/2 %	...բաց	109 30
» » 3 %	...բաց	80 65
Օսմանեան քոնսոլիտէ բացուեցաւ	...	17 7 1/2
» » գոցուեցաւ	...	17 10
1865 Միացեալ Սէրի Բ.	...	20
1869 » » Գ.	...	17 1/8
1873 » » Դ.	...	17
Օսմանեան երկաթուղի	...	46 37 1/2
» Իզմիրի բաժնեթուղթք	...	— —
Պանք Օթօման	...	601 25
Գրէտի Լիոնէ	...	545
» Ֆոնսիէ գ. կ.	...	1323 75
Բաժնետոմս Լիոնի (գաբ. կոթ.)	...	1267 50
Սուէզի ջրանցք	...	1892 50
Ռուսական 5 % 1877ի (գ. կ.)	...	99 10
Իտալական Ռանթի (գ. կ.)	...	97 20
Եգիպտական միացեալ գոց	...	341 25
Սպանիական (արտաքին) (գ. կ.)	...	61 3/8
Բրիօրիթէ թիւրք	...	404 25
5 % Չիլենական (գ. կ.)	...	347 50
Զէք Լոնդրայի վրայ	...	25 37

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Փետրվար 8 ժ. 10, վ. 45

Ֆրանս. Ռանթի, 4 1/2 %	...	109 35
Օսմանեան »	...	17 20
Եգիպտական միացեալ	...	344 37 1/2

ԸՆԴ ԲԱՐՁՐ ՀՈՎԱՆԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ

ՄԵԾԱԳՈՒՆԴ ՏԻՊՆՈՅ Պ. ԳԱԼԻՍԹԻ

ԱՒՍՏՐՈՒՍ–ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ ԵՒ ՊՈԼՍԱՆՈՒՀԻՈՅՆ

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ԵՒ ԱՆԴԻՄԱԿ

ՏՈՒՆԱԼ ԲԵՐԱ, Ի ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ

2/14 Փետրուար 1885

Ի ՆՊԱՍՏ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԶՐԻՎԱՐԺԱՐԱՆԻՆ

ԿԱԹՈՂԻԿԵԱՑ ՀԱՅՈՑ

Գործադիր ցանկնախումբ

Վ. սեռ. Գօսմանեօր ժ. տը Ֆօրնի	Նախագահ
» Եալէր փաշա	Փոխ–Նախ.
Մեծ. Ֆ. Վ. Սմայթ	Գանձապետ
» Անտոն Ալիք էֆէնտի	Քարտուղար

Անդամք

Վ. սեռ. Ալի պէյ	
» Արխակէս էֆէնտի Ազարեան	
» Գրիգորէան Պետրոս էֆէնտի	
Մեծ. Իսահակ Մկրտչ էֆէնտի	
Վ. սեռ. Եղիշէ Տիմոթքաքի էֆէնտի	
» Լուսաւորեան Տիգրան էֆէնտի	
Մեծ. Իսթիւճեան Կարապետ էֆէնտի	
» Հաճիպար Գրիգոր էֆէնտի	
» Ճիվէլէկեան Տիգրան էֆէնտի	
Վ. սեռ. Մըսըրլը Օննիկ պէյ	
Մեծ. Նորատունկեան Արթին էֆէնտի	
Վ. սեռ. Նուրեան էֆէնտի	
Մեծ. Նուրիճան Տօքթէօր	
» Պիլէդիքճի Յուսէֆ էֆէնտի	
» Սամանճեան Գէորգ էֆէնտի	
» Մ. Սէֆիլտէր Լ.	
» Սթէֆանովիչ Բ.	
Վ. սեռ. Սթրէքէր փաշա	
Մեծ. Պաղանտրի Ա.	
» Վուչինօ Նիքօղա	
» Տօսնամէ Սերթիր	
Վ. սեռ. Բօրթուգալ Մէքայէլ էֆէնտի	
Մեծ. Բաղանօվա Եօրկաքի էֆէնտի	

ԱԶԴ

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ

Օսմանեան Հանրային Պարտուց Թողեալ Հասութից Վարչութիւնը կը ծանուցանէ հասարակութեան թէ լրագրաց, տպեալ թղթերու, ծանուցմանց և այլ ամեն կարգի ազդարարութեանց յատկացեալ 2 փարանոց նոր թղթադրոշմ մը սահմանած է երկու գոյներով, կապոյտ և կարմիր, որ չրջաբերութեան պիտի հանուի յառաջիկայ փետրվար 1/13էն սկսեալ։

Հետեւաբար կ'ազդարարուի թղթադրոշմ վաճառողաց թէ այժմեան 2 փարանոց դրոշմաթուղթերը մինչև 1885 մարիս 1/13 պիտի կրնան գործածուիլ, և մինչեւ այդ թուականը պիտի կրնան փոխանակուիլ նոր թղթադրոշմերու հետ, թղթադրոշմի կեդրոնական գրասենեակն, ի Մէհմէտ Ալի փաշա խան, թիւ. 20։

Այս պայմանաժամէն յետոյ, ո՛չ և է թուղթի կամ պաշտօնագիր որ թղթադրոշմի կանոնադրի հանձայն 2 փարանոց դրոշմաթուղթ պէտք է կրէ, եթէ այս նորահաստատ թղթադրոշմէն տարբեր թղթադրոշմ մը կրէ, իրը չը դրոշմեալ պիտի նկատուի և օրինաց տրամադրած պատժոյն պիտի ենթարկուի։

Կ. Պոլիս 26 յունվ. 7 փետր. 1895

ՌՈՒՍԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

Ներկայ տարւոյ մէջ Բլուդօֆ Կոմսի հարիւրամեակը պիտի տօնուի ի Ռուսիա։ Այս անձը տակաւին մեծամեծ պաշտօններ կը վարէ. պետական խորհրդական է և նախարարաց խորհրդոյ, կայսերական դիտութեան Ակադեմիայի, Կովկասեան, Միպերիոյ և Հրէից մասնաժողովներու նախագահն է։ Բլուգօֆներու սերունդը շատ հին ժամանակներէ ի վեր յայտնի է։ այդ ցեղը իւր ծագումն առած է Իվեչչա Բլուդէն, որ տասներորդ դարու մէջ նշանաւոր անձ մ'էր և 1018ին Բուդայի վրայ Լեհացւոց հետ ունեցած պատերազմի մէջ մեռաւ։

(Նովոյէ)

Ռուսիոյ Հրէից «Վոսխոդ» թերթը խօսելով ընդհանրապէս ռուսական մամուլի Հրէից վերաբերմամբ բռնած դրից մասին, դժգոհութիւն կը յայտնէ։

Հրեայ թերթը ցաւ կը յայտնէ այն գաղտնի պատճառներու համար, որով Ռուսիոյ Հրէից լրագիրները տակաւ առ տակաւ կը պակսին։

«Մեր ռուսս–հրէական թերթերը միշտ կարճատեւ եղած են. շատ ժամանակ չէ որ Ռաստվեթը դադրեցաւ գոյութիւն ունենալէ. այժմ ալ Բոսկէ Եվրեյ լրագիրն իւր դադարումը կը յայտարէ։ Եւ այս, հնգամեայ մաքառումէ մը յետոյ... լրագիրը ոչինչ կը յայտնէ իւր դադարման մասին. պատճառը արդեօք ժողովրդի անտարբերութի՞ւնն է թէ ուրիշ պատճառներ կան... խմբագրութիւնը դժբաղդաբար բան մը գրած չէ այդ մասին»։

Այս տարի կը լրանայ Մոսկուայի Համալսարանի 130 ամեայ գոյութիւնը. այս առթիւ Մոսկուայի Համալսարանի մէջ խիստ փառաւոր հանդէսներ կատարեցան. Համալսարանի հին և նոր ուսանողներէն շնորհաւորական հաղորդաւոր հեռագրեր կը տեղան ի Մոսկուա Ռուսիոյ ամեն կողմերէն և արտասահմանէն։

Մոսկուայի լրագրաց էջերը յունուար մէկէն սկսեալ մինչեւ այժմ լի են նմանօրինակ շնորհաւորական հեռագիրներով, որք տակաւին կը շարունակուին։

Բեդրսպուրկէն կը գրեն Բօլիթիչ Քորէսփոնտէնտ լրագրին Ռուսիոյ կողմէ Քորէայի հարաւակողմն գտնուող Կըլէօպատրա կղզւոյն կարծեցեալ գըրաւման մասին թէ այս գրաւումը այն նպատակաւ է որ եթէ միւս մեծ պետութիւններն Խաղաղական Ովկիանոս այդ մասին մէջ նոր աշխարհակալութեանց ձեռնարկեն, ռուս կառավարութիւնն Կըլէօպատրա կղզին իւր ծովային կայարանն ընէ։

—Ի Բեդրսպուրկ ապրիլ 21ին արտեստագիտական ցուցահանդէս պիտի բացուի և մայիս 24ին պիտի փակուի

—Թէ գինւոյ արտադրութիւնը օրքան ընդարձակ է ի Կովկաս, կարելի է գուշակել վերջին պաշտօնական աղբիւրներէն։ Խաղողի այգիները 100,000 դեսեատին տեղ կը գրաւեն, որոնցմէ միջին թուով մէկ տարւոյ մէջ 14,000,000 վեդրօ (տակառ) գինի կ'ստացուի։

—Յունուար 15ին Բագուի չրջակայքը և ի Թիֆլիս երկրաշարժի թեթև ցնցումներ զգացուեցան։

—Բարձրագոյն չրջականաց մէջ խընդիր յարուցուած է երկրագործական աղնուականաց դրամատուն հաստատել. որոշուած է աւանդի դնել այն հողերը միայն որ աղնուական մասնաւոր հողատեարց կը պատկանին։ Այս պայմանաւ, աւանդի փոխադարձ տոկոսը տարին 6 % պիտի լինին։

(Բոսկէ Կոսբէր)

Դէպք ռուս թերթը նոր Նախիջևանի հայկական քաղաքի մասին հետեւեալը կը գրէ.

«Եթէ Նախիջևանը հարուստ բան մ'ունի, այդ նորա մէջ եղած բարեգործական ընկերութիւններն և դպրոցական հաստատութիւններն են։ Մէկը միւսի ետեւէն նորանոր ուսումնարաններ կը բացուին. շատ ժամանակ չէ որ քաղաքի բարեգործական ընկերութիւններէն մին Ս. Հռիփսիմէի օրիորդական դպրոց մը բացաւ աղքատ աղջիկներու համար։ Բարեգործ անձանց շնորհիւ ուսումնարանը հարիւր աղքատ ուսանողուհիներ կը պահպանէ իւր յարկին տակ։ Այս դպրոցի գլխաւոր հոգաբարները նոր Նախիջևանի իգական սեռի բարեգործներն են։»

ԳԻՏԱԿԱՆ

ԿԻՆ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

Սկզբանց բարձրագոյն տեսակէտով, նա մանաւանդ այսքան ժամանակէ ի վեր, և վերջերս մեր ազգին մէջ ալ վիճաբանութեան դրուած սրանց և կանանց հաւասարութեան խնդիրներէ վերջ, չ'ըսեմ վերբ՝ այլ յանդուգն ըլլալու է խնդրոյ նիւթ ընելու համար թէ կանայք լաւ բժիշկներ կրնա՞ն ըլլալ արդեօք։ Սակայն կ'ենթադրեմ թէ կը գտնուին ոմանք որոց համար եթէ սա մինչեւ իսկ անկարելի չ'թուիր, գէթ լուսաբանութեան կարօտ է։

«Կանանց և արանց հաւասարութիւն» խօսքը արդէն մոթեմոթիքական ճշգրտութենէ զուրկ է բոլորովին։ Զարգացիտական գրքի մը մէջ եթէ ասոր նման բան մը գրուի, այդ գիրքը ոչինչ կ'արժէ։ Երկու քանակութիւնք հաւասար են երբ ասոնց տարբերութիւնը զրո է և եթէ արանց ու կանանց տարբերութիւնը ոչինչ ըլար, ապա ուրեմն անօգուտ էր զանազանել իրարմէ. և ինչպէս բուսաբանութեան մէջ ծառերու տեսակ մը նոյնպէս մարդկային ցեղը մէկ տեսակ արարածներէ պիտի բաղկանար։ Քանի որ առն և կնոջ արտաքին տեսքը տարբեր է և դիւրաբաղանելի (հակառակ բարեկամի մը կարծեաց որ կը պնդէ թէ օրին մէկը չէր կրցած որոշել ճամբորդութեան մէջ հանդիպած մէկ անձին այր կամ կին ըլլալը), նա մանաւանդ աւելի խոր քննութեամբ երբ կը տեսնուի թէ առն և կնոջ մարմնոյ ներքին կազմութեան, զվարտաբար գլխոյն և ուղեղին ձեւերն հիմնական տարբերութիւնք կը կրեն՝ բնականաբար կրնայ կարծուիլ թէ նոցա մտածելու եղանակներն ալ տարբեր ըլլան։ Գուցէ կինը աւելի զօրաւոր միտք ունենայ քան այրը, բայց վերջապէս ոչ ոք կրնայ ժխտել թէ կայ տարբերութիւն մը և ա՛հա՝ այս զանազանութիւնն որ իրական է՝ իրաւունք կուտայ ամեն անոնց որք խնդրոյս նիւթ կ'ընեն կանանց և արանց կարողութիւնները։

Պ. Ֆ*** ալ այս իրաւունքն է որ կը գործադրէ Ռըվիւ Սիանթիֆիքի մէջ կանանց բժշկութեան առաւել կամ նուազ յարմարութեան վրայ գրելով և որոյ մասին առանց ո՛և է պատասխանատուութիւն յանձն առնելու կը ներկայացնեմ ատ ինչ որ ըսած է։

Պ. Ֆ*** կողմնակից է կիներն իրը բժիշկ ընդունելու։

Ինչո՞ւ համար։

Որովհետեւ քանի որ բժշկական գործոց դասախօսութիւնք ամենուն համար են եւ ամեն ոք կրնայ ներկայ գտնուիլ (ի հարկէ սկզբնական պատրաստութենէ վերջ) եւ ուսանիլ իրը աշակերտ, եւ քանի որ ամեն ոք որ գիտէ, իրաւունք ունի քննութեան ներկայանալու եւ քանի որ ամեն ոք որ քննութիւնը լաւ կ'անցուցէ, իրաւունք ունի օրինաւոր վկայականի եւ վերջապէս քանի որ ամեն ոք որ վկայական ունի ի ձեռին կրնայ բժշկութիւն ի գործ դնել։

Բայց այս անժխտելի պատճառաբանութիւն չատ ընդդիմաբաններ չունի, ինչու որ չկրնար ունենալ։ Թող ամեն կին բժիշկ ըլլայ եւ հիւանդներ այցելէ, ես եթէ հիւանդ ըլլամ՝ ես ապատ եմ ըստ իմ կարծեաց կին կամ այր բժիշկ կանչել։ Ուրեմն ոչ ոք կը վիրաւորուի կին բժիշկներ տեսնելով, քանի որ կին բժիշկներ կամ բժիշկ կիներ սիրող եւ ուզողը—առանց չարամտութեան—պիտի գտնէ եւ չուզելոցն ալ թող չկայէն հաշուէ։

Խնդիրը ընկերական խնդրոյ կարգը կը մտնէ երբ կին բժիշկներ կ'ընդունուին հիւանդանոցներու մէջ։ Ինչու որ հիւանդանոցք, նամանաւանդ Եւրոպայի մէջ, միայն խեղճ աղքատներու եւ կամ պանդուխտ ու անտէրերու չեն պատկանիր, այլ ընդհակառակն այն հիւանդ զոր տան մէջ լաւ դարմանել կարելի չէ, հիւանդանոց կը տարուի ուր բժշկաց չարունակ խնամոց կընայ ենթարկուիլ մանաւանդ երբ վերաբուժական գործողութիւնք պիտի կատարուին։ Ըսել է թէ հիւանդանոցներու մէջ իրը ներքին բըժիշկ (էնթէրն) կիները ընդունելը անպէտ է. կամ հիւանդներուն կամայ և ակամայ իգական խնամոց ենթարկուիլն է, և այսպիսի ուրոյնան մը դէմ բազմաց ընդդիմութիւնքն են որ գրիչ չարժել կուտան Պ. Ֆ...ի։

Զարմանալի է կամ լաւ ևս զարմանալի չէ տեսնել որ կղերը անդ մեծ ընդդիմութիւն կ'ընէ կին բժշկաց դէմ, ինչպէս լուսաւորութեան ամեն մէկ քայլերուն դէմ ընդհանուր կրթութեան զարգացումը վնասաբեր նկատելով՝ մասնաւորապէս կանանց կրթութեան տարածիլը կղերին անհաճոյ է բոլորովին։ Կղերէն վերջը նոյն իսկ կիները հակառակորդ հանդիսացած են կին բժշկաց. արդեօք նախա՞նձ է թէ այլ ինչ ասոր պատճառը։

Ապա նախապաշարմունք կան։

Ի՛նչ յարձակումներ ելած են կին բըժշկաց դէմ, եւ ի՜նչ փափկութենէ զուրկ առարկութիւններ փափուկ էակներու դէմ։ Ցաւա հաւատուան, մինչեւ իսկ նոցա սեռն իրը արգելք նկատուած են բժշկութեան պաշտօնին։

Ուրիշ առարկութիւն մ'է կանանց ջղային զօրութեան տարբերութիւնը. բժշկական կարգ մը գործողութեանց մէջ այժ պէտք է, եւ կիները չեն կարող արանց չափ զօրեղ ըլլալ. բայց այն ատեն, կ'ըսէ, պէտք է քննութեան միջոցին քնելէաց վրայ զօրութիւնին չափով փորձեր ընել, եւ յաղթանդամ բժիշկներով պիտի լցուի աշխարհ։

Ուրիշ մ'ալ առաջ կը բերէ թէ հիւանդները նուազ պիտի յարգեն գիկն բժիշկները։ Բայց ի՞նչպէս գիտցայ որ այնքան մայրապետներ, այնքան հիւանդապահ կիներ ամենայն ակնածութեամբ կը յարգուին, թէպէտեւ բժիշկին չափ չունին իշխանութիւն։

Կայ լրագրական մ'ալ որ ըսած է թէ երբ կին եւ այր բժիշկներ միասին գտնուին մի եւ նոյն հիւանդանոցին մէջ, ստէպ հիւանդները կը մոռնան գերբար յիշելու համար։ Բայց այս եւս բարոյականի խնդիր մ'է, որ ուրիշ չատ մը պարագաներու մէջ ալ կրնայ ի մէջ բերուիլ, եւ մասնաւոր չէ կանանց իրը հիւանդանոցի բժիշկ ընդունելիութեան, ուր սակայն կին պաշտօնեայք չեն պակսիր։

Վերջացնելով վասն կանանց բժշկական կարողութեան այս նկատողութիւնք, յիշենք Նուվել Ռըվիւ ի մէջ յիշատակեալ սա տողերը թէ «Այս խնդիր ի սկզբան կարծուածին չափ անկարեւոր չէ, ինչու որ այս խնդրոյն ներքեւ չէ թէ միայն բժշկական դիտութեանց ուսումն միայն կայ, այլ նաեւ ընդհանուր կերպիւ կանանց բարձրագոյն կրթութիւնը։ Բաւական չէ կանանց դաստիարակութեան համար նախնական վարժարաններ ունենալ, ոչ ալ բաւ է այժմեան նոր չարժումն օրիորդաց երկրորդական վարժարանաց թիւն ստուարացնել մեծաւ ծախիւք. եթէ անդ անխոնջ աշխատութեամբ ընդունուած վկայագիրք ապատ գործերու մէջ ապրուստ ճարելու միջոցներ չ'պիտի տան փափագողաց, եթէ նոր գըներ չ'պիտի բանան կնոջ ապագային, ապա ուրեմն ի՞նչ օգուտ գեռահաս օրիորդին մանկական օրերը տաժանելի և զրեթէ ապարդիւն աշխատութեանց զոհել տալ։

«Ինչ որ այս պահուս բժշկութեան համար կը ներկայանայ, ուրիշ տեսակ գործերու մասին եւս երեւան պիտի ելլէ և այն ատեն ալ հաւասարապէս պիտի ըսուի կնոջ։ Աւելի հեռուն չ'պիտի երթամ, դու իրաւունք չունիս առն հաւասար դիրքութեամբ ուսանելու եւ եւ։»

* *

Հիմա գանք հակառակ տեսակէտին։ Ռըվիւ Սիանթիֆիքի նոյն թերթին մէջ ուրիշ գրութիւն մ'ալ կայ Ս. Բօցցի ստորագրութեամբ որ ամենայն քաղաքավարութեամբ կանանց դէմ կը խօսի։ Այդպէս ըլլալու համար պարտինք այս դիտողութիւններն ալ մեր աչաց առջեւ ունենալ, որպէս զի թեր ու դէմն ունենալով վճռենք, եթէ վճռել կարելի ըլլայ։

Պ. Բօցցի այսպէս կ'սկսի.

«Ցաւաջդիմութիւնն այնքան դեղեցիկ բան մ'է որոյ արտաքին տեսքն անգամ հըրապուրիչ է։ Ցանուն ազատութեան, յանուն հաւասարութեան և յանուն տրամաբանութեան նորաձեւութեան մը դէմ մաքառիլ՝ մանաւանդ Ֆրանսայի մէջ՝ ապերախտ պաշտօն մ'է։ Ի՞նչ է ուրեմն այն իրաւունք զոր կիներ՝ երիտասարդ, աշխատասէր, լի գովելի եռանդով, կ'ուզեն ի գործ դնել իրենց կենաց գեղեցկագոյն տարիներն հիւանդաց և հիւանդանոցներու մէջ անցուցնելով։»

Ցայտնի կ'երեւայ թէ այս ոճով սկսեալ պատճառաբանութիւն մը որքան անիրաւ և որքան ալ իդեական սեռին դէմ ըլլայ, անհաճոյ չէ կարդալ։

Այն ամեն անոնք որ փափաք կը յայտնեն կիներն իրը ներքին բժիշկ տեսնելու, երբէք ազոր պէտքը չեն տեսած. այլ ոմանք քաղաքավարութեան համար կ'ստորագրեն ներկայացեալ խնդրագիրները, ոմանք սըխրութեամբ և ոմանք ալ անդործադրելի մը նայելը տեսնելու գաղտնի փափագանօք։

Կան նաեւ յայտնի կերպիւ մերժողք. Պ. Բօցցի ասոնցմէ է։

Կին բժիշկները թո՛ղ իրաւունք ունենան հիւանդանոցի ներքին բժիշկ ընտրելու. բայց միայն իրաւունք տալ ուրիշի մը իրաւունքն յափշտակել չէ և հիւանդանոցներու վարչութիւնք ալ իրաւունք ունին ընտրելու այն բժիշկներ որ ըստ կանոնադրոյ կրնան ուզել. հետեւաբար եթէ կին բժիշկներ չունին այնքան անուն և համբաւ որքան այրերը և երբ վարչութիւնք չեն փափաքիր զանոնք ընտրել, ալ ի՞նչ օգուտ իրաւունքներ տալ ասոնց։

Հիւանդանոցի մը ներքին բժիշկը երբէք չնմանիր արտաքին (էքսթէրն), այսինքն պարզապէս այցելու բժշկաց, սա երբեմն ամբողջ հիւանդաց վիճակին պատասխանատու է երբ գլխաւորն բացակայ է և իւր հմտութենէն դատ պէտք ունի այնպիսի յատկութեանց որոնք ամեն անձի քով հաւասարապէս չեն գտնուիր։ Իւր անձին տէր ըլլալ, նախաձեռնութեան կարող, ինքնին որոշում տալու չափ հաստատ կամք, պաղարիւն և դատողութեան անհրաժեշտ են ատ, և միթէ այր և կին այս յատկութիւնքը հաւասարապէս կրնա՞ն ունենալ. միթէ չկա՞ն գիրգիքական կամ բարոյական ներգործութիւնք որք վայրենական կերպիւ—կամ պարբերաբար—իդեական կազմակերպութիւնը ցնցեն։

Ընդհանուր տեսակէտով՝ պաշտօններու համար պէտ պայմանը կրնայ բաղդատուիլ թոքէի պայմանին հետ։ Արդեօք կա՞յ մէկը որ կառավարութիւնը եւ զանազան վարչութիւնքը անիրաւ գտնէ պաշտօններու բաշխման մէջ ներկայացեալոց օրինական տարիք մը պահանջելուն համար։ Եթէ այս ինչ տարիքն ունեցողը անյարմար կրդտուի այն ինչ պաշտօնին, միթէ անկարո՞ղ է ըսելէ. ոչ երբէք. կրնայ գտնուիլ տասնեւհինգ տարեկան տըղայ մը որ վարչական պաշտօն մը կատարելու մեծ կարողութիւն ունենայ։ Բացառութիւնք չեն կարող նկատողութեան առնուիլ, թէպէտ եւ սակայն անիրաւութեամբ դատապարտուին։ Կանոնը կայ և արդար է։ Նըմանապէս արդար է որ պաշտօնին համար տարիքէն զատ ուրիշ հանգամանք եւս պահանջեմ դատուին նկատողութեան։

Սեռի մասին ալ նմանապէս նոյն նկատողութիւնք կրնան սահմանել պաշտօնից բաշխումը. կան պաշտօններ որք երբէք ապրանց պէտք չէ տրուին, ինչպէս կան պաշտօններ ալ որք երբէք կանանց չեն յարմարիր և ասոնց զլխաւորներէն է յօդուածիս նիւթը եղող պաշտօնը, հակառակ բացառութեանց։

Առակաբան մը կ'ըսէր այլաբանօրէն թէ «չատ մը այրեր կը ճանչնայ որոնք կին են»։ կան հարկաւ «չատ մը կիներ որք այր են» և մնացեալներուն մէջ ալ աւելի չատեր որք կ'ուզեն այսպէս ըլլալ։ Բայց երբ օրէնք մը կը հաստատուի, մեծամասնութեան համար է։

Կրնան ոմանք առարկել թէ այս կերպ պատճառաբանութիւն սկզբամբ կ'ենթադրէ թէ կինը ստորին էակ մ'է քան զայրը։ Այս խնդիրը չենք կարող այժմ վիճաբանութեան ենթարկել, ինչու որ չատ հեռուն կը տանի։ Արդէն ուրիշ առթիւ կրնայ գրուիլ այս մասին։ «Բայց, կ'ըսէ Պ. Բոցցի, իմ ըսածս ապացուցանելու համար ինձ հարկաւոր եղածն է չէ՞ թէ կնոջ աւելի պարզն ըլլալը, այլ առն և կնոջ պարզեր ըլլալը։ Հաւասարութիւն նոյնութիւն ըսել չէ և երկու սեռերու յատկութիւնքը թէպէտ տարբեր, սակայն երկու կողմանէ գումարուելով զգալի կերպիւ հաւասար ամբողջութիւնք կը կազմեն։ Մէկ կողմանէ ինչ որ միոյն կը պակսի, տարբեր յատկութեամբ մը վերանորոգուած է։»

Արդեօք հարկ անհրաժե՞շտ է այսքան պարզ ճշմարտութիւն մը երկարօրէն բացատրել։ Ո՞վ կրնայ, զրօրինակ, կնոջ տեղը բռնել ընտանեաց մէջ. փոխադարձաբար ի՞նչ կըլլայ ընտանիքը եթէ

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ԸՆԴՀԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ 1,852,000 Անգլ. Ոսկի
Պահեստի դրամ 274,155 » »

LONDON AND LANCASHIRE
ԼՕՆՏՕՆ ԵՒ ԼԱՆԳԱՇԱՅՐ

Սոյն ընկերութիւնն չափաւոր դիներով ամեն կարգի վնասանդաստ ապահովութիւններ կրնայ ընդունիլ, Բերդքի, Ալաբաշիոյ, Պուլսոյ և մօտակայ գիւղերու մէջ. դիներու և այլոց վրայ տեղեկութիւն ստանալ ուղղուած պէտք է դիմեն ատ.

ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ Ի ԹՈՒՐՔԻԱ
Ր. Ֆ. ԲԱՈՒԷ
Զատրաֆիա, Հապսանեան խան 16 1
ԴԵՐ-ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ
Ց. ԱՍԱՏՈՒՐ
Կ. Պոլիս, Կալատայի խան

ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՈՒՑ

ՎԱՐՁԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

1885, Փետր. 1/13 յեթով Օսմանեան Հանրային Պարտուց հին արժէքներու Մէջտեղ և Արշանագրման կանոնքէր

Յօդ. 1. Միացումը պիտի փակուի 1885 մայիս 1/13ին եւրոպական ամեն քաղաքաց մէջ, ի բաց առեալ Կ. Պոլիս, ամեն դասակարգի արժէթղթոց համար, արձանագրեալ, դրոշմեալ, բանագանք կամ ուրիշներ: Այս թուականէն յետոյ, միացումը միմիայն Կ. Պոլսոյ մէջ պիտի կատարուի:

Յօդ. 2. Արձանագրումը Եւրոպիոյ բոլոր քաղաքաց մէջ պիտի փակուի 1885, փետր. 1/13ին: Այս թուականէն յետոյ, միմիայն Կ. Պոլսոյ մէջ պիտի կատարուի:

Յօդ. 3. Միանալու կամ արձանագրուելու համար Պոլիս զրկուած արժէթղթոց փոխադրութեան և եռ զրկուելու ծախքերն արժէքներոյ վրայ են:

Յօդ. 4. 1885, մարտ 1/13ի կողմանն և յաջորդները պիտի վճարուին միայն միացեալ պարտուց նոր արժէթղթոց կամ արձանագրեալ արժէթղթոց վրայ:

Յօդ. 5. 1885, փետրար 1/13էն յետոյ միացման համար ներկայացուած այն արժէթղթերուն, որք ո՛չ արձանագրեալ և ո՛չ դրոշմեալ են, մինչեւ ներկայացման թուականն իրենց ընկած կտրոններուն վրայ իրաւունք չպիտի ունենան: Նոյնը պիտի լինի նաեւ 1885 փետրվար 1/13 էն յետոյ արձանագրման համար ներկայացուած Բանդան արժէթղթոց տոկոսաց մասին:

Յօդ. 6. Երբոր արձանագրեալ արժէթղթերի միացման համար ներկայացուին, փոխարէն տրուած նոր արժէթղթոց ընկած կտրոնները պիտի խլուին, եթէ կը համապատասխանեն ներկայացեալ արժէթղթոց կտրոններուն:

Յօդ. 6. Արձանագրման և միացման գործողութիւնք առաջանալէս պիտի դադրին ամեն վեցամեայ պայմանաժամու նախընթաց տասներկուերորդ ուրբաթ միջոցին, և այդ պայմանաժամուն հետեւեալ օրն իսկ պիտի վերսկսին:

Այս տրամադրութիւն ի գործ պիտի դրուի միայն 1885 սեպտեմբեր 1/13 ի պայմանաժամուն նախընթաց կիսամեայն սկսեալ:

Յօդ. 8. Օսմանեան հանրային պարտուց վարչական խորհուրդն իրեն կը վերապահէ որոշել, կայսերական կառավարութեան հետ միաձայնութեամբ, թէ՝ արձանագրման եւ թէ՝ միացման վերջնական փակումը:

Կ. Պոլիս, 1885 յունվար 10/22

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

Արեւեան երկաթուղեաց Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ հասարակութեան թէ սովորական կառավարութիւնով ղրկուած վաճառաց և բեռաց ծանրութիւնը, որ ընդհանուր սակագնով 50 քիլոկրամ որոշուած է, յառաջիկայ մարտէն սկսեալ 30 քիլոմեթր պիտ'ին մինչեւ ի նոր տնօրէնութիւն:

Սոյն թուականէն սկսեալ 30 քիլոկրամէն աւելի ծանրութեանց սակագներն՝ փոխանակ 50 քիլոկրամի՝ 10ական քիլոկրամի անցաժանելի կոտորակներուն համեմատ պիտի հաշուին:

Պարոնայք Ճ. Վ. Ուիթոլ և ընկերութիւն յառաջիկայ ապրիլ 1 էն սկսեալ չափաւոր գնով վարձու կուտան իրենց այժմեան խանն (իրենց դրասենեակները պիտի փոխադրուին նոյն փողոցը գտնուող իրենց յաւուրկ խանն), որ կը պարունակէ երկու մեծ խանութներ և 3 սենեակներ առաջին յարկը:

Դիմել առ Ճ. Վ. ՈՒԻԹՈԼ
Պոլիս, Պահչէ-դարու, Էօմէր Էֆէնտի խանին դիմաց:

ՏՕՔԹՈՐ Տ. ՊԱՏԵԱՆ

Պատուոյ ոչի ծանուցանել Արքայ հասարակութեան թէ՝ ամեն երեքշաբթի, հինգշաբթի և Շաբաթ օրերը կը գտնուի Մեծ Մարգարան դիմացը Ա. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ դեղատունը, ուր կրնան դիմել ամեն հիւանդներն և մանաւանդ աչքերնց մասին տեսակ հիւանդութիւնները Պ. Պատեանց ներկայութեամբ:

Հիմնադրեալ 1874 թուականէն ի սկզբանէ:

ՔԻԻՆԱՐՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒԹ

Որ ամբողջ տարի տ'ուեալ կը բանի Լիվերբուլի և Մէնչեսթրոյի մէջ.

Անուանք	Թոմոյ	Անուանք	Թոմոյ
Օրանիա	7,000	Մալթա	3,000
Ադլաս	3,000	Մորաքօ	2,500
Ափրքօ	3,000	Կանթ	2,500
Գոդնիա	4,600	Բալթնիա	5,000
Պալպէք	2,500	Բալտիքա	3,000
Պրիթիշ Քուին	1,200	Սէրպիա	7,800
Սէքսանիա	5,000	Սէրգիա	4,600
Քադալոնիա	4,700	Սարակօսա	3,000
Շերպուրկ	2,000	Սամարիա	3,000
Տէմբարա	2,500	Սիտան	3,000
Կալլիա	4,000	Թարիֆա	3,000
Քէսար	2,500	Թրինիտատ	2,500
Մարաթան	3,000		

Քիւնարտ նաւեցողաց, նուաստակա Ռաթ, փետրվար 4ին ատ կը սպասուի:

Սառարպրեան արտօնութիւն ունի ուղեւորներ և վաճառք ընդունիլ Նիւ-Եորքի, Պոսթընի, կամ Ամերիկայի և Կանատայի ուրիշ և ուրէ նաւահանգստի համար:

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈՒԼԻ
Գործակատար
Թիւ 1 Քիւշիւք Հալիլ
փաշա խան Ղալաթիա

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒԹ
ԸՆԴ ԴԷԼ ԱՆԷԼՍ, Կ. Պոլսոյ և Օրէսայի
ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍՐՆ ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոմոյ	Անուանք	Թոմոյ
Լէպանօ	2,000	Լէքանդրօ	4,500
Անճէլս	3,000	Մարէնկօ	4.300
Արկօ	1,300	Մարարին	2,500
Պոսսանօ	3,500	Մէլս	2,000
Պորտոֆինօ	2,200	Նէրս	2,000
Պրամօ	2,000	Օթէլլօ	5,000
Գէզլոս	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալիբսօ	2,500	Օդրանդրօ	4,500
Գամէօ	2,100	Օդդօ	2,000
Գաբրօ	2,000	Բասքինկ	1,200
Գօսն	2,700	Բալէրմօ	3,200
Տիրօ	2,500	Բատրէ	1,700
Տօմինօ	1,800	Փէդրօ	2,800
Լիրաքօ	2,600	Իսպանիա	4,400
Տրադրօ	2,600	Իսպանտօ	3,200
Ֆալքօն	800	Իսլամ	3,000
Ֆիտօ	1,700	Իսմինօ	5,500
Ֆլամինկօ	1,600	Օսէրօ	3,500
Կալիէնտ	5,500	Պալէրմօ	4,000
Կիրդանօ	2,200	Պարպօ	2,000
Կոզզ	1,800	Պիլվիս	2,000
Կրօսանօ	2,200	Սորէնդրօ	4,300
Հանկօ		Թասսօ	1,200
Հէրօ	2,000	Թ. Ուիլսն	3,000
Հիսպանիա	3,000	Թրիկէ	1,300
Հիւմպէրտ	1,200	Թօրէնտ	2,800
Ճիսս	2,300	Քանդրօ	3,600
Քէլտս	2,000	Նէտտաս	3,600
Քօնիս	2,200	Ջէպտա	1,000
Լէս	2,000	Ջէրօ	140

Ռինոլտս շոգենաւը, նուաստակա Նիւմէն, Հոլլէն ատ հասաւ ընդհանուր վաճառքով:

Ռոնոս շոգենաւը յունվար 28 ին Հոլլէն մեկնեցաւ ի Կ. Պոլիս և ատ կ'սպասուի փետրուար 18 ին:

Սալէնտ շոգենաւը փետրուար 20 ին Հոլլէն ճանպայ պիտի ելնէ:

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՋՐԷՏԼԻՐԻՔ ՀԻԼՏ
Գործակալ
Թիւ 17–18, Քիւշիւք Մուէթ
խան Ղալաթիա

ԲԱՅԻՇԿ ՃԱՆԻԿ ՔՐԻՍԵԱՆ
ՊՇԻՒԹԱՆՇ, ԶԳՈՒԱՂԱՆ ՀԱՍՏԵՆԻ
ՓԱՇԱ ՄԱՀԱԼԼԷ
Թիւ 50 —=— Թիւ 50
Իւր տունը ամեն օր, առաւօտ և երեկոյ հիւանդ կընդունի, իսկ կիւրակէ էն օրվ վերջը ԶՐԻՆԱՐ:
Նոյնպէս իւր յաճախորդաց դիւրութեան համար, ըստ առաջնոյն կը շաբաթնակէ գտնուիլ ամեն օր, Կ. Պոլիս կամուրջի դէմ ՔԻԶԻՒՐԷԱՆ եղբարց դեղարանը:

ՍԵՂԱՆԻ ԲՄՊԵԼԻ

ՅԱՐՊԵԼԻ ՀԱՅՐ ԳԻՐՄԱՆԻ

Նման «Շարթրէօղ» ի դինուցն, ախորժահամ և յոյժ առողջարար ըմպելի մէ և մեծապես կը դիւրացնէ մարսողութիւնը:

Դիմաւորապէս կը գտնուի Պ. Պէրթէն եղբարց քով, Ղալաթիա, Սիթէ Ֆրանսէզ:

ԲԱԲԱՅԱՆԻ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվերբուլ, Մէնչեսթրի և Օսթայի մէջ կանոնաւորապէս բանող
ՇՈԳԵՆԱՒԻՔ

Անուանք	Թոմոյ	Անուանք	Թոմոյ
Ալտա Սոֆիա	3,000	Պէրա	
Լաբրատ	2,500	Ռոմէրս	
Աղբատրա	2,500	Քրանչեսքա	
Լաքանիա	2,500	Ուիլլա	
Մասէտոնիա	3,500	Մարշ	
Բուլգարիա	2,800	Ֆոթիքէլ	

Մասկանիա շոգենաւն ամսոյս 20 ին շաբաթ օր Պաթումէն ատ պիտի մեկնեցնայ և Լիվերբուլ պիտի ուղեւորի:

Ռոմէլիա շոգենաւն ամսոյս 10 ին Լիվերբուլէն ատ պիտի հասնի և անմիջապէս վերստին Լիվերբուլ պիտի ուղեւորի:

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով մասնաւոր կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար:

Անոնց դիւրութիւն և հանդստութիւն կը տրուին ուղեւորաց:

Դիմել առ. ԴԱՆԻԷԼ, ՐՈԲԷՐԹ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք

ՅՐԼԷՏ ԼԷՅԼԱՆԴ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒԹ
Լիվերբուլ և Աչիուլէյ մէջ.

Անուանք	Թոմոյ	Անուանք	Թոմոյ
Ալճերիան	2500	Յամանեան	3700
Ալդասիան	2500	Յալամեան	3700
Անատոլուգիան	2500	Յալանան	3700
Ամերեան	2500	Իպերիան	3500
Արաբիան	3700	Իպիբիան	3500
Պալարիան	6000	Իսադրիան	3500
Բուլկարիան	6000	Լեսպիան	2200
Բասթելեան	800	Լիկուրեան	2500
Սարբենեան	2000	Լիսպան	800
Տուրդ	700	Օքսրդ	700
Իշմիրլը	3700	Բերսիան	3800
Ֆասպան	3700	Վալենսիան	6800
Ֆալէրմիան	3700	Վիրջինեան	6800

Լէպանան շոգենաւը, նուաստակա Պոլ այսօր Լիվերբուլէն ատ հասաւ:

Լիվերբուլ շոգենաւը, նուաստակա Մաք-Նապ, ամսոյս 7ին ատ կ'սպասուի:

Ուղեւորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի.

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՆՕՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Եէնի
Միլլէթ խան, Ղալաթիա

Նաւատակաց, Պարոնայք Թրէտ, Էշլանտ և ընկ. Լիվերբուլ
Գործակալներնէ

Կ. Պոլիս, Լոնտրայի Գրիմոնդէն.
Ճիսարպադ, Պ. Պ. Բարվիր Եղբարք
Ալեքսանդրիա, Կ. Լ. Վասիլան և ընկ.
Սմիրնա, Ա. Բամիլիորի.
Շիրա, Ա. Մ. Մավրոկորդատոյ.
Զմիւռնիա, Պ. Ուիթոլ և ընկ.

Ն. ԲԱՔԻ ԷՆԻ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Մարսիլիոյ և Բիզիէի դէմ կանոնաւորապէս բանող

Տրապիզոն և Պաֆուսմ երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լա Մինրէլլ, որ յունվար 28 ին Մարսիլիայէն և փետրվար 3 ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի:

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լ'Արտէնի, որ փետրվար 3 ին հրկիզեան ժամ 4 ին պիտի մեկնի:

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւագնէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՈՒԹԻ ՐԸՊՈՒԼ
Մոսկոնէ փողոց, Թիւ 141

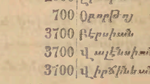

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվերբուլ և Մէնչեսթրի դէմ բանող շոգենաւ

Անուանք	Թոմոյ	Անուանք	Թոմոյ
Քանքրուս	4200	Օասրիս	3000
Ֆերոս	4000	Նէրթիս	3000
Օսմանլի	4000	Բերա	3000
Սէսսոդրիս	3250	Ադլանդիք	1700
Թիպս	3250	Լոդիւս	800
Մոնտայա	3250	Ամինտա	800
Մարիսթիս	3250	Սէսիլ	700

Մանչոսթր շոգենաւը, նուաստակա Թոմաս ատ հասաւ ընդհանուր վաճառքով, և շուտով պիտի վերադառնայ ի Լիվերբուլ:

Օասրիս շոգենաւը, նուաստակա Բօլ, Լիվերբուլէն ատ հասաւ ընդհանուր վաճառքով:

Վերոյիշեալ շոգենաւք չբեռնակեր յարդարուած են ճանապարհներու համար

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹԹԼ և ԸՆԿ.
Մէյտանկոյ փողոց, Պոլիս
Հնօրէնութիւն, Լիվերբուլ
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
31, Ճէրմս Սթրիթ, Լիվերբուլ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ
ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻԻԶԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷԻ
Սկսեալ 20 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1884, մինչեւ յետոյ տեղեկութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻԻԶԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱՒՄԱՆ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	4	2	6	8	10	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	60
	Առաւօտ											Իրիկուն									
Կ. Պոլիս	6 18	7 15	7 42	8 14	8 45	9 12	9 42	10 20	10 39	11 17	11 49	12 55	1 31	2 31	3 2	3 40	4 15	4 44	5 23	5 44	6 44
Գալաթա	6 22	7 27	7 53	8 25	8 54	9 23	9 53	10 30	10 49	11 28	12 —	1 6	1 42	2 41	3 13	3 51	4 26	4 55	5 34	5 54	6 22
Եէնիքեոյ	6 32	...	7 57	...	8 58	...	...	10 34	10 53	11 32	12 34	1 40	1 46	2 45	3 17	3 55	4 30	4 59	5 38	...	6 26
Բուլատ	6 35	...	8 —	...	...	...	...	10 37	10 56	11 35	12 07	1 13	1 49	2 48	3 20	3 58	4 33	...	5 41	...	6 29
Սամարիա	6 40	...	8 6	...	9 4	...	...	10 42	11 1	11 40	12 12	1 18	1 54	2 53	3 25	4 3	4 38	5 5	5 46	...	6 34
Եէտիքուլէ	6 45	7 41	8 12	8 33	9 10	9 31	10 1	10 46	11 4	11 45	12 13	1 21	1 59	2 58	3 28	4 9	4 41	5 10	5 49	6 4	6 39
Մաքրիգիւղ	6 56	8 —	8 24	...	9 22	...	...	10 58	...	11 58	...	...	2 11	3 9	...	4 21	...	...	5 22	...	6 46	6 50
Ա.—Պէշիգթաշ	...	8 14	8 34	...	9 32	...	...	11 8	...	12 9	...	...	2 21	...	...	4 31	...	...	5 32	...	6 28
Քիւչիւք-Չէքմէճէ	...	8 25	...	...	...	...	...	...	...	12 18	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	6 37

ՔԻԻԶԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷԻՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱՒՄԱՆ

ԿԱՅԱՐԱՆՔ	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	61	63	1
	Առաւօտ										Իրիկուն										
Քիւչիւք-Չէքմէճէ	...	...	7 34	...	...	8 48	...	9 38	...	...	...	1 24	...	...	...	...	...	...	...	6 38	...
Ա.—Պէշիգթաշ	...	...	7 45	...	8 48	...	9 38	...	...	11 20	...	1 34	...	...	2 33	...	...	...	4 48	5 39	...	6 54
Մաքրիգիւղ	6 53	7 24	7 57	...	8 55	...	9 49	...	...	11 31	...	1 45	...	...	2 44	3 20	...	...	4 59	5 50	...	7 5
Եէտիքուլէ	6 46	7 37	8 14	8 38	9 9	9 37	10 2	10 12	11 12	11 48	12 48	1 58	2 26	2 57	3 33	4 3	4 46	5 14	5 4	6 38	7 26
Սամարիա	6 50	7 41	8 15	8 42	9 13	9 41	...	10 16	11 16	11 48	12 52	2 2	2 28	3 1	3 37	4 12	...	5 19	6 8	6 42	...
Տրապիզոն գրաստ	6 55	7 46	...	8 51	...	9 46	...	10 21	11 21	11 53	12 57	...	...	2 33	3 6	3 42	4 17	...	5 24	6 13	6 47	...
Եէնի—գրաստ	6 58	7 49	8 21	8 50	9 19	9 49	...	10 24	11 24	11 56	1 —	2 8	2 36	3 9	3 45	4 20	...	5 28	6 16	6 50	...
Գալաթա գրաստ	7 3	7 54	8 26	8 55	9 24	9 54	10 11	10 29	11 29	12 01	1 5	2 12	2 41	3 14	3 50	4 25	4 56	5 33	6 24	6 54	7 40
Կ. Պոլիս	7 12	8 3	8 35	9 4	9 33	10 3	10 20	10 38	11 38	12 10	1 14	2 21	2 50	3 23	3 59	4 34	5 5	5 42	6 30	7 03	7 50

Գրաստ նշանակէն անկարգ կ'ընդունուին ամեն կառավարութեան մէջ, իսկ մեծ գրաստ պոլսեն Մաքրիգիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց մէջեն. լաստով կառավարութեան

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՑՐԻԷՑԻ
ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ
1885 Յունուար 1 երեքշաբթի օրէն սկսեալ մինչեւ Յունուար 31

(Թոյլ է նէրսի օրերին) Եւրոպոյեն եկէքներ կամուրջ իջնող շրջենաւոյ երթեւեռիրներ

Ժ. Վ.		Թ.
— 2	Ր. և Ա. Գալ. Եէնիմ Մեղարդ. Պեյ. Թար. Եէնիք. (Եէնիք շրջենաւին հետ պիտի հասնի գարգակցի)	17
— 2 45	Եէնիք. Պէնն Միրկ. Պեյազ. Ր. Հիսար Պեյ. (Ա.բնալ. շրջենաւին հետ պիտի հասնի գարգակցի)	19
— 3 30	Եէնիմ. Մեղարդ. Պեյ. Թար. Եէնիք. Պէնն. Միրկ. Պեյազ. Ր. Հիսար Պեյ. (Ա.բնալ. շրջենաւին հետ պիտի հասնի գարգակցի)	20
— 4 15	Եէնիմ. Մեղարդ. Պեյ. Թար. Եէնիք. Պէնն. Միրկ. Պեյազ. Ր. Հիսար Պեյ. Ա.բնալ. Գուրուչ. Օրթաք. Պեշիք.	33
— 6	Մեղարդ. Պեյ. Թար. Եէնիք. Պէնն. Միրկ. Ր. Հիսար Պեյ. Ա.բնալ. Գուրուչ. Օրթաք. Պեշիք.	1
6 45	Եէնիմ. Մեղարդ. Պեյ. Թար. Պեյազ. Բաշտակ. Եէնիք. Միրկ. Գանդրճ. Ր. և Ա. Հիսար Գանտրկ. Ա.բնալ. Զէնկիզ. Պեյլեր. Օրթ. Գուզկ. Պեշիք. Իսկ.	2
8 45	Ա. և Ր. Գալ. Եէնիմ. Մեղարդ. Պեյ. Թարպայ. Եէնիք. Միրկ. Պեյազ. Ր. Հիսար Պեյ. Ա.բնալ. Գուրուչ. Օրթաք. Պեշիք. (ուրբաթ օրերը Պէնիա պիտի հասնիցի)	20
10	Մեղարդ. Պեյ. Թարպայ. Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Ա.բնալ. Օրթաք. Պեշիք.	28
Ա.բնալ-Գիւղի կամուրջ ելնող շրջենաւոյ ժամերը		
— 2 10	Պեյ. Ա.բնալ. Գուրուչ. Օրթաք. Պեշիք.	33
— 2 45	Ա.բնալ. Գուրուչ. Օրթ. Պեշիք.	2
— 3 15	Պեշիք Ա.բնալ. Գուրուչ. Օրթաք. Պեշիք. Գարպատ.	28
— 3 55	Ա.բնալ. Գուրուչ. Օրթաք. Պեշիք.	21
— 4 35	Պեշիք Ա.բնալ. Գուրուչ. Օրթաք. Պեշիք. Գարպատ.	19
10 45	Հիսարէն Զէնկիզքեոյ ուղղակի կամուրջ	19
11 10	Պեշիքէն ուղղակի կամուրջ	2
Ա.բնալ-Գիւղի կամուրջ ելնող շրջենաւոյ ժամերը		
— 2	Վանիք. Զէնկ. Պեյ. Գուզկ. Գարպի.	21
— 2 30	Պեյազ. Բաշտ. Ր. Բ. մնհ. Գանդրճ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտիրլիի շրջենաւին հետ պիտի հասնիցի)	4
— 3 5	Գանտիլ. Վանիք. Զէնկիզ. Պեյլերդ. Գուզկ.	22
4	Պեշիք. Թարպայ. Պեյազ. Բաշտակ. Գանդրճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Զէնկիզ. Պեյլեր. Գուզկ. Պեշիք.	23
— 4 5	Գանտ. Վանիք. Զէնկիզ. Պեյլեր. Գուզկ. Իսպիւտար	17
8 45	Պեշիք. Թարպայ. Պեյազ. Բաշտակ. Գանդրճ. Ա. Հիսար Գանտիլ. Վանիք. Զէնկիզ. Պեյլեր. Գուզկ. Իսպիւտար	22
10 25	Գանտիլիէն ուղղակի կամուրջ	4

(Թոյլ է նէրսի օրերին) Խոնարհելու Եւրոպոյեն եկէքներ կամուրջ իջնող շրջենաւոյ ժամերը

Ժ. Վ.		Թ.
— 3 15	Պեշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ա.բնալ. Պեյ. Ա. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թար. Պեյ. Մեղարդ. Եէնիմ.	33
— 3 45	Գարպատ. Իսկ. Պեշիք. Գուզկ. Օրթ. Պեշիք. Զէնկիզ. Ա.բնալ. Գանտիլ. Ա. և Ր. Հիսար Գանտրկ. Միրկ. Եէնիք. Թարպ. Պեյ.	2
— 4	Պեշիք. Գուզկ. Օրթ. Ա.բնալ. Գուրուչ. Ա. Հիսար Գանտրկ. Միրկ. Եէնիք. Թարպ. Պեյ. Մեղարդ. Եէնիմ.	28
10 30	Ր. Հիսար Պեյազ. Միրկ. Պէնն. Եէնիք. Թարպայ. Պեյ. Մեղարդ. Եէնիմ.	17
11 10	Եէնիք. Թար. Պեյ. Մեղարդ. Եէնիմ.	20
11 30	Պեյ. Ր. Հիսար Պեյազ. Միրկ. Պէնն. Եէնիք.	19
Կամուրջէն Ա.բնալ-Գիւղի եկող շրջենաւոյ ժամերը		
— 3 30	Ուղղակի Ա.բնալ-Գիւղ	21
— 4	Ուղղակի Պեշիք	19

— Այս նշանը կրող շրջենաւք յունվար 16ն յետոյ մեկ դառնալ վերջը պիտի երթեւեկեն.

9 30 Պեշիք. Օրթ. Գուրուչ. Ա.բնալ. Պեյ. Ր. Հիսար (Գանտիրլի շրջենաւին հետ պիտի հասնիցի) 19
10 25 Պեշիք. Օրթ. Գուրուչ. Ա.բնալ. Պեյ. 2
11 5 Գարպատ. Պեշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Ա.բնալ. Պեյ. (Եէնիքեոյի շրջենաւին հետ պիտի հասնիցի) 22
11 45 Պեշիք. Օրթ. Գուրուչ. Ա.բնալ. Պեյ. 21
12 — Օրթ. Գուրուչ. Ա.բնալ. (ուրբաթ և շաբաթ օրերը Պեշիկթաշ) 2

Կամուրջէն Ա.բնալ-Գիւղի եկող շրջենաւոյ ժամերը

— 3 30	Ուղղակի Գանտիլլի	17
— 4 15	Իսկ. Գուզկ. Պեյլեր. Զէնկ. Վանիք. Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանտրճ. Բաշտակ. Պեյազ. Մեղարդ. (Ուրբաթ օրերը Ր. Բ. մնհ.)	1
9 25	Գարպատ. Պեշիք. Գուզկ. Պեյլեր. Զէնկիզ. Վանիք. Գանտիլ. (Գանտիրլիի գարգակցի շրջենաւին հետ պիտի հասնիցի)	4
10 15	Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. Ր. Բ. մնհ. Բաշտակ. Պեյազ. Թար. Մեղարդ. Գարպատներ	23
10 40	Պեշիք. Գուզկ. Պեյլեր. Զէնկիզ. Վանիք. Գանտիլ. Պեյ. (Գանտիրլիի նաւամատոյցը Պեյազի շրջենաւին հետ պիտի հասնիցի)	33
11 10	Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանտրճ. Բաշտակ. Պեյազ.	4
11 40	Գարպատ. Գուզկ. Պեյլ. Զէնկ. Վանիք.	28

(Ամսական ամենայն ուրբաթ)

ԻՄՍԿԻՏՍԱՐ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Իսկիւտարէն	Կամուրջ	Կամուրջէն	Իսկիւտար
2 —	8 10 Պեշիք	2 15	9 — Պեշիք
2 30	8 55	2 45	9 35
3 —	9 45	3 20	10 — Պեշիք
3 30	10 Պեշիք	3 50 Պեշիք	10 25 Գ. (
4 5	10 30	4 25	10 50
4 35	10 50	4 50	11
5 5	11 5 Պեշիք	5 25	11 25
5 40 Պեշիք	11 20	— Պեշիք	11 50
6 45	11 35	7 —	12 5 Գ. (
7 —	12 5	8 15	12 5

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

| Իսկիւտարէն | Կամուր